

Методичні рекомендації щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації

Action implemented by:

**Методичні рекомендації
щодо здійснення стратегічної екологічної
оцінки містобудівної документації**

Жовтень 2023 р.

Методичні рекомендації підготовлені в рамках програми «Європейський Союз для довкілля» (EU4Environment – Зелена економіка) консультантами секретаріату ЕЕК ООН Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (Конвенція Еспо) та Протоколу про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) Наталією Трофименко та Мариною Зеркаль у тісній співпраці з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України.

Публікація видана англійською та українською мовами.

Відмова від відповідальності

Ця публікація була профінансована Європейським Союзом. Її зміст є виключною відповідальністю секретаріату Європейської економічної комісії Організації Об'єднаних Націй (ЕЕК ООН) і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.

Фото: [Depositphotos](#).

Зміст

Перелік абrevіатур.....	5
РОЗДІЛ І. ВСТУП	6
1.1. Передмова.....	6
1.2. Мета.....	6
1.3. Визначення основних термінів.....	7
РОЗДІЛ ІІ. ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ СЕО	9
РОЗДІЛ ІІІ. ЗМІСТ ЗВІТУ ПРО СЕО.....	16
3.1. Зміст та основні цілі МД, його зв'язок з іншими документами державного планування.....	16
3.2. Характеристика поточного стану довкілля, в тому числі здоров'я населення, та прогнознi зміни цього стану, якщо МД не буде впроваджено.....	17
3.3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.....	21
3.4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються МД, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	22
3.5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються МД, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки МД.....	22
3.6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	26
3.7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	29
3.8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення	30
3.8.1. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися	30
3.8.2. Ускладнення, що виникли в процесі проведення СЕО	32
3.9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	32
3.10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення ...	39
3.11. Резюме нетехнічного характеру.....	39
3.12. Громадське обговорення та консультації	39
РОЗДІЛ ІV. ВРАХУВАННЯ ЗВІТУ ПРО СЕО У ДОКУМЕНТІ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	41
РОЗДІЛ V. ІНФОРМУВАННЯ ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ МД	42
РОЗДІЛ VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ.....	43
Додаток 1.....	44
Додаток 2.....	48
Додаток 3.....	54

Перелік абревіатур

ДБН	Державні будівельні норми
МД	Містобудівна документація
ЄЕК ООН	Європейська економічна комісія ООН
ЄС	Європейський Союз
Міндовкілля	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я України
ОВД	Оцінка впливу на довкілля
СЕО	Стратегічна екологічна оцінка

Розділ I.

ВСТУП

1.1. Передмова

ЄЕК ООН є секретаріатом Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) та її Протоколу про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО). У цій якості ЄЕК ООН підтримує застосування СЕО в Україні в рамках фінансованої ЄС програми EU4Environment (2019-2024).

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» прийнятий 20.03.2018. Тим не менше державні органи влади, представники державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, а також розробники МД ще не отримали розуміння вимог і процедур, пов'язаних із СЕО, які встановлені законодавством. Отже, існує потреба у зміцненні місцевого потенціалу щодо здійснення СЕО шляхом розробки галузевих рекомендацій і підтримки практичного застосування цих рекомендацій.

Відповідно, ЄЕК ООН співпрацює з Міндовкілля над розробкою галузевих рекомендацій для сприяння імплементації СЕО у сфері містобудування («Методичні рекомендації щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації»).

1.2. Мета

Метою розробки Методичних рекомендацій щодо здійснення СЕО МД є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження МД, включаючи підготовку та врахування звітів про СЕО.

СЕО має на меті забезпечити, щоб процес просторового планування максимізував позитивний вплив МД на довкілля, у том числі здоров'я населення та мінімізував негативний вплив.

Методичні рекомендації щодо здійснення СЕО МД рекомендуються для використання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, спеціалістами і науковцями, залученими до консультацій, а також представниками громадськості, які будуть брати участь у СЕО МД.

1.3. Визначення основних термінів

У цих Методичних рекомендаціях наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

Цільова група – замовники МД, розробники МД, органи виконавчої влади, які здійснюють консультації в процесі CEO, органи місцевого самоврядування, розробники звітів з CEO, громадськість, інші зацікавлені сторони.

Генеральна схема планування території України – МД, що визначає концептуальні вирішення планування та використання території України.

Генеральний план населеного пункту – одночасно МД на місцевому рівні та землевпорядна документація, що визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту.

Громадськість – одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи, зареєстровані на території, на яку поширюється дія документа стратегічного планування.¹

Детальний план території – одночасно МД на місцевому рівні та землевпорядна документація, що визначає планувальну організацію та розвиток території.

Документи державного планування – стратегії, плани, схеми, МД, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Замовник:

- 1) орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, який є відповідальним за розроблення документів державного планування та здійснює загальне керівництво і контроль за їх виконанням, або інший визначений законодавством замовник документів державного планування;
- 2) фізична або юридична особа, яка має намір щодо забудови території (однієї чи декількох земельних ділянок) і подала в установленому законодавством порядку відповідну заяву.

Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади – одночасно МД на місцевому рівні та документація із землеустрою, що визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту території та населення від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Містобудівна документація – затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання, планування, забудови та іншого використання територій.

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів. До них належать наслідки, що є результатом прямого, непрямого та/або кумулятивного впливу МД.

¹ Пунктом 2 статті 19 "Дія міжнародних договорів України на території України" Закону від 29 червня 2004 року N 1906-IV "Про міжнародні договори України" встановлено, що "якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору". Враховуючи зазначене, термін "громадськість" використовується відповідно до статті 2 Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, ратифікованого Законом N 562-VIII від 01 липня 2015 р. Також зазначаємо, що для цілей Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, ратифікованої Законом N 832-XIV від 06 липня 1999 р. "громадськість означає одну або більше фізичну чи юридичну особу, їх об'єднання, організації або групи, які діють згідно з національним законодавством або практикою".

План зонування території (зонінг) – документація, що є складовою комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади або генерального плану населеного пункту і визначає умови та обмеження використання території у межах визначених функціональних зон.

Природоохоронні території та об'єкти – території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного їх заповідання, об'єкти та території екомережі, Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, режим господарського використання яких визначається чинними нормативно-правовими актами України.

Схеми планування території на регіональному рівні – планувальна документація, яка розробляється у розвиток Генеральної схеми планування території України та визначає принципи вирішення розвитку, планування, забудови, використання територій адміністративно-територіальних одиниць та їх окремих частин.

Функціональна зона території – визначена комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади, генеральним планом населеного пункту, планом зонування території частина території територіальної громади, щодо якої визначений певний набір дозволених (переважних (основних) та супутніх) видів цільового призначення земельних ділянок та відповідно до законодавства встановлені обмеження у використанні земель у сфері забудови.

Функціональне призначення території – перспективне використання території за переважною функцією, яка встановлена планом зонування території у складі відповідного виду містобудівної документації.

Цільове призначення земельної ділянки – допустимі напрями використання земельної ділянки відповідно до встановлених законом вимог щодо використання земель відповідної категорії та визначеного виду цільового призначення.

Інші терміни та визначення вживаються відповідно до чинного законодавства України.

Розділ II.

ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ СЕО

МД та проекти внесення змін до неї, котрі передбачають реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури ОВД, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі, підлягають СЕО в порядку, встановленому Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Розділ «Охорона навколишнього природного середовища», що розробляється у складі проекту МД, одночасно є звітом про СЕО, який має відповідати вимогам Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

При розробленні проектів внесення змін до МД, щодо якої раніше здійснювалась СЕО, та таких, що передбачають внесення незначних змін, підставою, для прийняття рішення про необхідність здійснення СЕО є відповідні критерії, затверджені Міндовкілля. У разі прийняття рішення про необхідність здійснення СЕО, зміст Звіту про СЕО має відповідати вимогам статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

У разі коли оновлення МД на місцевому рівні передбачається здійснювати без одночасного внесення змін до неї, СЕО не здійснюється, крім випадку, якщо замовником відповідно до законодавства прийнято рішення про здійснення СЕО незначних змін до документа державного планування.

Проект історико-архітектурного опорного плану населеного пункту не підлягає обов'язковій СЕО.

Після визначення необхідності здійснення СЕО процедуру СЕО рекомендується здійснювати залежно від ієрархічного рівня МД (загальнодержавного, регіонального або місцевого). Саме цей рівень в подальшому визначає органи виконавчої влади, які будуть залучатися до консультацій. Органам виконавчої влади або органам місцевого самоврядування, тобто замовникам МД, рекомендується визначити обсяг досліджень, методи екологічної оцінки та рівень деталізації інформації, яка повинна бути включена у звіт про СЕО.

СЕО підлягають не всі проекти МД, а лише ті, виконання яких передбачатиме:

- реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури ОВД (стаття 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»),
- або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

Щоб визначити чи передбачатиме виконання проекту МД наслідки для екомережі, зокрема, слід врахувати перелік складових структурних елементів екомережі, який визначений статтею 5 Закону України «Про екологічну мережу України».

Органам виконавчої влади, які беруть участь у ролі консультантів у процесі визначення обсягу СЕО рекомендовано надавати пропозиції щодо обсягу СЕО. Водночас саме замовник визначає остаточний обсяг СЕО та майбутнього звіту про СЕО, зважаючи на доцільну достатність, часові обмеження, характер МД та фінансові ресурси.

Відповідно до статті 10 Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник має підготувати заяву про визначення обсягу СЕО, оприлюднити її на своєму вебсайті та внести її до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки з метою одержання та врахування зауважень та пропозицій отримання рекомендацій громадськості.

У заяві про визначення обсягу СЕО рекомендовано надавати таку інформацію:

1) Замовник

Вказувати повну назву органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який є відповідальним за розроблення МД, та його поштову адресу.

2) Вид та основні цілі МД та його зв'язок з іншою МД

У цьому підрозділі рекомендується вказати мету та основні цілі розроблення проекту містобудівного документа. Також вказати зв'язок містобудівного документа з іншими МД. В якості інших МД можуть розглядатися, зокрема:

- інша МД;
- загальнодержавна та обласні стратегії регіонального розвитку, відповідні плани заходів з їх реалізації;
- МД соціально-економічного розвитку, прийняті на державному, обласному, районному та місцевому рівнях, що поширюються на територію проектування;
- програмні документи, спрямовані на сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог до управління розвитком території.

При цьому необхідно вказувати реквізити рішень про затвердження таких МД.

3) Якою мірою МД визначає умови для здійснення діяльності або надання документів дозвільного характеру на реалізацію видів діяльності та об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури ОВД

Планувальні рішення переважної більшості документації з просторового планування містять пропозиції щодо функціонального зонування території і не оперують окремими об'єктами.

У рамках етапу визначення обсягу СЕО можливим вбачається лише формування орієнтовного переліку видів діяльності, які однозначно передбачені в контексті подальшої реалізації планувальних рішень МД та відповідно до статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» потребують здійснення процедури ОВД у розрізі сфер господарської діяльності у тій чи іншій функціональній зоні, що розглядаються у МД.

Розробником МД може бути проаналізовано Реєстр ОВД, що ведеться Міндовкілля, визначено об'єкти та види діяльності, що плануються до реалізації на територіях містобудівного проектування, та встановлено умови здійснення відповідної діяльності на досліджуваній території відповідно до існуючого та проектного функціонального зонування.

У випадку, якщо МД (наприклад, проект детального планування конкретного виробничого комплексу) оперує наявними даними щодо проектних видів діяльності та об'єктів, для яких має бути проведена ОВД, то для таких видів діяльності та об'єктів може бути надана інформація про їх місцезнаходження, розмір, потужність, ресурсомісткість.

4) Ймовірні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, та для територій з природоохоронним статусом

У цьому підрозділі вказуються можливі наслідки від реалізації МД для довкілля, у тому числі здоров'я населення.

МД орієнтована значною мірою на досягнення соціально-економічних переваг, але ці переваги й вигоди можуть мати непередбачувані наслідки для довкілля, здоров'я населення, для природоохорон-

них територій та об'єктів, а також – в окремих випадках – транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Ці наслідки можуть бути як позитивними, так і негативними.

Позитивні наслідки впровадження МД – це зміни, які покращують стан компонентів довкілля, або здоров'я населення, або територій з природоохоронним статусом, або транскордонного середовища.

Негативні наслідки впровадження МД – це зміни, які погіршують стан компонентів довкілля, або здоров'я населення, або для територій з природоохоронним статусом, або транскордонного середовища.

Процедура СЕО насамперед спрямована на виявлення та усунення ймовірних негативних наслідків реалізації МД, задля гарантування, що впровадження МД не призведе до погіршення якості довкілля або здоров'я населення, а у разі виникнення відповідних загроз – буде мінімізовано їх прояви шляхом розроблення та здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД.

Наслідки впровадження МД для довкілля та здоров'я населення будуть різними. Деякі наслідки можуть бути незначними, тоді як інші можуть бути значними для довкілля та/або здоров'я населення. Важливо, щоб звіт про СЕО та дії, які впливають із нього, зосереджувалися на найбільш вагомих наслідках. Тому на етапі визначення обсягу СЕО корисно відрізнити важливі наслідки, які, ймовірно, будуть пов'язані з впровадженням МД (тобто наслідки, які є значними) від тих, які є менш важливими (тобто наслідки, які не є значними).

Також корисно чітко визначити ймовірну відсутність наслідків, пов'язаних із впровадженням МД, на довкілля, на здоров'я населення, на природоохоронні території та (в окремих випадках) на транскордонне середовище.

Очікувану значущість наслідків рекомендовано визначати відповідно до системи «кольорів світлофору»:

- **червоним кольором** доцільно позначати ймовірні значні негативні наслідки; при цьому слід розглянути можливість перегляду планувальних рішень МД; якщо немає можливості внести зміни до проєкту МД, у звіті про СЕО рекомендовано передбачити дієві заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД;
- **жовтим кольором** доцільно позначати ймовірні незначні негативні наслідки; у звіті про СЕО можуть бути зазначені заходи для запобігання, зменшення й пом'якшення цих наслідків;
- **зелений колір** буде означати, що негативні наслідки не очікуються за умови дотримання існуючих стандартів і процедур або наслідки будуть позитивними; у цьому випадку немає потреби пропонувати заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення наслідків.

МД значно відрізняється за сферою своєї дії та площею території, для якої вони розробляються. Зазвичай (але не завжди) можна очікувати, що більш масштабна МД матиме більший діапазон наслідків для довкілля, ніж менш масштабна МД.

Інформацію зазначену у таблиці 1, можна використовувати для визначення ймовірних наслідків МД незалежно від її масштабу. Інформацію, включену в цю таблицю, рекомендовано адаптувати до контексту МД. Наприклад, у таблиці (в тексті або у посиланні, що може бути додане) може бути зазначено, що значні чи незначні наслідки ймовірно можуть мати місце або для певної ділянки території, для якої розробляється МД, або для всієї території, яку охоплює МД. Аналогічно можна ідентифікувати складові довкілля або конкретні групи населення, на які може негативно вплинути МД, а також можна включити іншу загальну та більш детальну інформацію.

Може виникати невизначеність стосовно значущості можливих наслідків через відсутність критеріїв, за якими можна виміряти «значущість». У «Протоколі про стратегічну екологічну оцінку», ратифікованому Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), критерії для визначення значущості (суттєвості) наслідків представлені у Додатку III «Критерії визначення можливих суттєвих екологічних наслідків, зокрема, пов'язаних зі здоров'ям населення». Оскільки в Законі України «Про стратегічну екологічну оцінку» такі критерії відсутні, рівень значущості доцільно визначати, виходячи із загальних підходів, описаних в розділі 5.6 та вищезгаданому Додатку III.

Як альтернатива можуть використовуватись інші градації ймовірних наслідків.

Цей підрозділ Методичних рекомендацій поширюється лише на випадок нового містобудівного документа (або іншого документа державного планування). Якщо до існуючого МД щодо якого раніше здійснювалася СЕО будуть вноситись незначні зміни, то відповідно до пункту 7 статті 10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» буде потрібно прийняти рішення про необхідність здійснення СЕО незначних змін до цього документа. Підставою для прийняття такого рішення є «Критерії визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення», затверджені наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 28.10.2020 № 213, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 04 січня 2021 за № 9/35631.

5) Виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі, якщо МД не буде затверджено

Відповідно до статті 12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» мають бути розглянуті декілька виправданих альтернатив затвердженню проєкту МД.

У процесі розроблення МД рекомендовано розглядати такі альтернативи:

1. Альтернативні цілі та пріоритети, на досягнення яких спрямована МД.
2. Альтернативні варіанти діяльності, спрямовані на досягнення обраних цілей або пріоритетів (різні варіанти розвитку).
3. Альтернативні варіанти умов здійснення запропонованої діяльності (варіанти заходів). У цьому випадку альтернативи можуть базуватися на єдиних напрямках розвитку та планувальних рішеннях і відрізнятися, в основному, просторовою складовою.

Альтернативи доцільно визначати так, щоб вони відрізнялися одна від одної та демонстрували відмінності у ймовірних наслідках для довкілля, у тому числі здоров'я населення, і створювали можливості для порівняльного аналізу. Слід зазначити, що обрані альтернативи не обов'язково є взаємовиключними. Часто вони є взаємодоповнючими. У звіті про СЕО рекомендовано приділяти рівноцінну увагу як запропонованому проєкту МД, так і раціональним альтернативним варіантам. У будь-якому разі, кінцевим результатом аналізу альтернатив має бути формування оптимального сценарію розвитку, що може поєднувати переваги декількох обраних альтернатив.

Однією з альтернатив має бути «нульова альтернатива», а саме ситуація, коли МД не розробляється та не затверджується. Цю альтернативу можна розуміти як продовження поточних (часто несприятливих) екологічних тенденцій.

6) Дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час СЕО

Під час проведення СЕО рекомендується застосовувати такі аналітичні методи, як колективні експертні оцінки, контрольні списки, аналіз тенденцій, SWOT-аналіз, цільовий аналіз, матриці впливів, просторовий аналіз із застосуванням геоінформаційної системи, розроблення сценаріїв.

Рекомендується використовувати такі методи участі громадськості, як інформування, консультування, опитування, коментування, обговорення. Консультації з громадськістю та з уповноваженими органами є основним методом СЕО.

Рекомендується під час СЕО керуватися наступними принципами:

- **сумірності завдань і методів здійснення СЕО.** Вибір конкретних методів визначається масштабом оцінюваного МД, наявними ресурсами, досвідом і рівнем технічної підготовки учасників процесу. Ресурси, які витратяться на проведення СЕО, повинні бути сумірними з вартістю розроблення МД;
- **інтеграції процесів розроблення МД та проведення СЕО.** В ідеальному випадку СЕО має бути частиною процесу розроблення МД та відповідати його логічним аспектам;
- **превентивності.** СЕО потрібно проводити якомога раніше в процесі розроблення МД, коли розглядаються всі альтернативи і варіанти дій;

- **концентрації уваги на основних питаннях.** При визначенні переліку та обсягу інформації, яку доцільно використати в процесі СЕО, рекомендується збирати та аналізувати дані, які є найбільш відповідними і значимими для конкретного проєкту МД. Збір інформації має здійснюватися лише в тому обсязі і з тим ступенем деталізації, які потрібні для прийняття обґрунтованих рішень.

Рекомендовано застосовувати прагматичний підхід: нове дослідження варто проводити лише тоді, коли наявних даних та інформації недостатньо для того, щоб охарактеризувати ймовірні значні наслідки реалізації МД чи визначити заходи для усунення очікуваних значних негативних наслідків.

Відповідно до фокусування процесу розроблення МД на землекористуванні та зонуванні, дослідження, необхідні для здійснення СЕО, мають стосуватися наслідків реалізації МД, а не наслідків будівництва конкретних будівель або споруд, які можуть бути запропоновані після затвердження МД².

7) Заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД

Під час здійснення СЕО доцільно розглянути заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для довкілля.

Рекомендується розглянути ресурсозберігаючі заходи, заходи щодо запобігання забрудненню природних ресурсів, захисні заходи, заходи щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів, охоронні заходи (зокрема, збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду), заходи щодо належного управління відходами, заходи щодо зменшення шуму тощо.

Заходи, спрямовані на запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для здоров'я населення, мають визначатися відповідно до вимог розділу III «Державне регулювання і вимоги щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

8) Пропозиції щодо структури та змісту звіту про СЕО

У цьому підрозділі доцільно вказати структуру і зміст звіту про СЕО проєкту МД відповідно до статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». У складі містобудівної документації звітом про СЕО для проєктів МД є розділ «Охорона навколишнього природного середовища», який має відповідати вимогам частини другої статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

9) Орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, та строки їх подання

У цьому підрозділі доцільно вказати орган (замовника МД), до якого подаються зауваження і пропозиції (повна назва та поштова адреса); посаду прізвище, ім'я та по-батькові відповідальної особи та її контактні дані.

Після складання заяви про визначення обсягу СЕО рекомендовано замовнику внести її до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та розмістити на своєму офіційному вебсайті, а також у сільських населених пунктах, де обмежений доступ до мережі Інтернет, розміщувати не менш як у трьох публічних місцях (на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів, у місцях, визначених та обладнаних органами місцевого самоврядування, та в інших місцях масового перебування населення), з метою одержання та врахування пропозицій і зауважень громадськості.

Строк подання зауважень і пропозицій до заяви про визначення обсягу СЕО доцільно встановлювати не менше 10 днів з дня її оприлюднення.

Строк громадського обговорення заяви про визначення обсягу СЕО рекомендовано встановлювати замовником і він не може становити менш як 10 днів з дня її оприлюднення.

2 Наслідки будівництва конкретних будівель і споруд будуть згодом розглядатися відповідно до будівельних норм і правил, а також шляхом оцінки впливу конкретних споруд на довкілля відповідно до законодавства.

Таблиця 1. Ймовірні наслідки для довкілля та здоров'я населення (приклад)

Сфера містобудівного освоєння	Опис факторів впливу	Біорізноманіття		Земельні ресурси та ґрунти	Клімат	Атмосферне повітря	Водні ресурси	Матеріальні активи	Культурна спадщина	Природоохоронні території	Здоров'я населення	Транскордонні наслідки
		Флора	Фауна									
Житлове будівництво	<ul style="list-style-type: none"> ймовірне підвищення рівнів хімічного забруднення повітря за рахунок збільшення кількості автомобільного транспорту ймовірне підвищення рівнів акустичного дискомфорту за рахунок збільшення кількості автомобільного транспорту ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив і хімічних засобів захисту рослин ризик хімічного та механічного забруднення ґрунтів у разі накопичення побутових відходів на присадибних ділянках зменшення відсотку озелених територій 											
Формування ландшафтно-рекреаційних зон	<ul style="list-style-type: none"> можлива втрата типових природних рослинних угруповань та аквальних біотопів 											
Розвиток територій промислового використання	<ul style="list-style-type: none"> ймовірне підвищення рівнів хімічного забруднення повітря стаціонарними джерелами ризик забруднення в разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів відновлення відходів ризик забруднення ґрунтів за умови видалення частки відходів, що не піддаються відновленню в межах ділянки розміщення підприємства 											

Сфера містобудівного освоєння	Опис факторів впливу	Біорізноманіття		Земельні ресурси та ґрунти	Клімат	Атмосферне повітря	Водні ресурси	Матеріальні активи	Культурна спадщина	Природоохоронні території	Здоров'я населення	Транскордонні наслідки
		Флора	Фауна									
Розвиток вулично-дорожньої мережі та модернізація інженерної інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> • порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд і комунікацій та дорожньо-транспортного будівництва • ймовірне підвищення рівнів хімічного забруднення повітря за рахунок збільшення кількості автомобільного транспорту; • ймовірне підвищення рівнів акустичного дискомфорту за рахунок збільшення кількості автомобільного транспорту • створення зони акустичного дискомфорту від залізниці • забруднення вод і порушення прибережних біоценозів та біотопів під час будівництва мостового переходу 											
...	...											

 Ймовірні значні негативні наслідки

 Помірні негативні наслідки

 Відсутність негативних наслідків або позитивні наслідки

Розділ III.

ЗМІСТ ЗВІТУ ПРО СЕО

Звіт про СЕО складається за структурою, що визначена у Законі України «Про стратегічну екологічну оцінку», та має містити інформацію з урахуванням рівня деталізації, отриманого за результатами визначення обсягу СЕО.

У складі МД звітом про СЕО для проєктів МД є розділ «Охорона навколишнього природного середовища», який має відповідати вимогам частини другої статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Звіт про СЕО рекомендовано складати таким чином, щоб він не був науковою публікацією чи звітом про науково-дослідну роботу.

Основні висновки повинні бути чітко сформульовані.

Детальну інформацію науково-технічного характеру доцільно представляти у вигляді додатків до звіту про СЕО.

3.1. Зміст та основні цілі МД, його зв'язок з іншими документами державного планування

У цьому розділі звіту про СЕО доцільно вказати мету розроблення проєкту МД та його зв'язок з чинними МД.

Наприклад, внесення змін до генерального плану населеного пункту; визначення функціонального зонування території з урахуванням перспектив, обґрунтованих раціональним використанням територіальних і природних ресурсів тощо. В цілому, підставами для розроблення/оновлення МД є або її відсутність, або результати містобудівного моніторингу.

Також доцільно вказати основні цілі проєкту МД.

Наприклад:

- адаптація планувальних рішень генерального плану населеного пункту до нових демографічних і соціально-економічних умов та відповідних стратегій і програм;
- зміна функціонального використання певних територій;
- розвиток системи об'єктів громадського обслуговування, в тому числі об'єктів охорони здоров'я тощо.

Рекомендовано вказати зв'язок МД з іншими МД. В якості інших МД можуть розглядатися, зокрема:

- МД вищого рівня;
- загальнодержавна та обласні стратегії регіонального розвитку;

- стратегії та програми соціально-економічного розвитку, прийняті на державному, обласному, районному та місцевому рівнях, що поширюються на територію проектування;
- програмні документи, спрямовані на сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог до управління розвитком території.

3.2. Характеристика поточного стану довкілля, в тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо МД не буде впроваджено

Аналіз поточного стану довкілля на території, для якої розробляється проєкт МД, передбачає ряд заходів зі збору даних, аналізу інформації, що є найбільш значущою в контексті певної СЕО. Аналіз стану довкілля може спиратися як на кількісну, так і на якісну інформацію залежно від характеру МД, наявних даних, методів та інструментів, використаних для аналізу вихідних умов.

При цьому центральним органам виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та у сфері охорони здоров'я, а також обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям (відповідним підрозділам з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я), органам виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони здоров'я для цілей якісного аналізу території проектування та забезпечення здійснення процедури СЕО в цілому рекомендовано забезпечити:

- надання інформації про стан навколишнього природного середовища за запитом замовника;
- надання інформації про стан здоров'я населення за запитом замовника;
- надання інформації про діючі на території проектування МД екологічного характеру та такі, що пов'язані з охороною здоров'я населення.

Джерела інформації про стан довкілля та здоров'я населення

Джерелами інформації можуть бути:

- Національні доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні;
- Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища;
- Екологічні паспорти регіонів;
- Щорічні звіти про стан здоров'я населення України та епідемічну ситуацію на загальнодержавному рівні, а також періодичні звіти про стан здоров'я, епідемічну ситуацію та показники середовища життєдіяльності у регіоні;
- Національні доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні.

Відомості:

- Державної служби статистики України та обласних управлінь статистики;
- Державного агентства водних ресурсів України та його територіальних органів;
- Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру та його територіальних органів;
- Державного агентства лісових ресурсів України та його територіальних органів;
- моніторингу здоров'я населення, що проводиться в науково-дослідних й інших цілях;
- інших державних органів, наприклад, органів охорони здоров'я;
- громадських організацій, наукових та інших спеціалізованих установ та організацій;
- містобудівного моніторингу.

Джерелами інформації також можуть бути:

- містобудівні кадастри різного рівня (державний, регіональні, місцеві);
- кадастри природних ресурсів:
 - Державний земельний кадастр;
 - Державний водний кадастр;
 - Державний кадастр родовищ і проявів корисних копалин;
 - Державний лісовий кадастр;
 - Державний кадастр тваринного світу;
 - Державний кадастр рослинного світу;
 - Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
 - Державний кадастр природних територій курортів України.
- Геопортали, зокрема:
 - Всеукраїнський портал геоданих;
 - Національна інфраструктура геопросторових даних;
 - Публічна кадастрова карта України.
- Дані Центру медичної статистики МОЗ України.
- Дані Департаментів охорони здоров'я обласних держадміністрацій та адміністрацій ТГ.
- Реєстри, автоматизовані бази даних, архіви, а також інформація, яка готується уповноваженими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, а також науковими установи, спеціалізованими експертним організаціями, окремими посадовими особами.

Доцільно, щоб зібрані дані були якомога більш актуальними і значущими для конкретної території, для якої розробляється проєкт МД. Фахівцям, які займаються проведенням СЕО, доцільно зібрати лише той обсяг інформації, який є необхідним для подальшого визначення наслідків для довкілля і здоров'я населення. Необхідно продумати план і специфіку збору інформації, ступінь її деталізації. Недоробки в аналізі існуючої ситуації й тенденцій часто виникають не через нестачу даних, а через нечітку цільову спрямованість аналізу і зосередження уваги на питаннях, які не мають відношення до МД.

У разі здійснення СЕО проєкту внесення змін до МД щодо якої раніше здійснювалась СЕО, доцільно ознайомитись та прийняти до уваги основні положення відповідного звіту про СЕО.

У ході здійснення СЕО мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації проєкту документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зокрема для:

- атмосферного повітря;
- водних ресурсів та їх використання;
- клімату, проявів зміни клімату на тій чи іншій території;
- земельних ресурсів і ґрунтів (у тому числі з позицій використання надр та управління відходами);
- біорізноманіття, у тому числі природоохоронних територій та об'єктів;
- безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я;
- об'єктів історико-культурної спадщини.

Окремо варто розглянути наслідки реалізації МД, що можуть спровокувати прояви зміни клімату на тій чи іншій території.

У підрозділ «Атмосферне повітря» для території, для якої розробляється проєкт МД, рекомендується включити інформацію про обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел; про основні речовини, що забруднюють атмосферне повітря (постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2001 №1598 «Про затвердження переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню»); про основні забруднювачі атмосферного повітря за видами економічної діяльності (відповідно до наявної статистичної інформації); про наявні пости спостережень за станом атмосферного повітря; про середньорічні, середньомісячні та середньодобові концентрації основних забруднюючих речовин в атмосферному повітрі.

У підрозділ «Зміна клімату» для території, для якої розробляється проєкт МД, рекомендується включити інформацію про обсяги викидів парникових газів в атмосферне повітря та джерела викидів парникових газів (така інформація наявна переважно для регіонів та окремих великих міст); про кліматичні умови на території, для якої розробляється проєкт МД (температурні характеристики; атмосферні опади; повторюваність несприятливих явищ погоди, таких як туман, гроза, град, ураган, посуха тощо). Також доцільно описати негативні наслідки, що збільшують вплив на клімат, а саме – збільшують викиди та зменшують поглинання парникових газів, а також позитивні наслідки, такі як зменшення викидів та збільшення поглинання парникових газів.

Також рекомендується включати спеціалізовані кліматичні дані – характеристики клімату, які використовуються для потреб певної галузі господарства чи виду діяльності. Прикладом такої інформації є медико-кліматичні дані, які характеризують вплив клімату певної території на стан здоров'я людини, а також є одним з чинників, що впливають на формування рекреаційних ресурсів території. До таких показників, зокрема, належать:

- повторюваність комфортних погодних умов в теплий період року;
- кількість днів з дискомфортом перегрівання;
- повторюваність задушливої погоди в теплий період року;
- кількість днів з дискомфортом переохолодження;
- суворість зими (індекс Бодмана);
- повторюваність за рік міждодової змінюваності температури понад 6°C за добу;
- повторюваність за рік міждодової змінюваності атмосферного тиску понад 5 гПа за добу та інші.

У підрозділ «Водні ресурси та їх використання» для території, для якої розробляється проєкт МД, рекомендується включити інформацію про джерела водопостачання, якість води поверхневих і підземних джерел, якість питної води, обсяги використання води, обсяги скидання стічних вод, основні показники водокористування та водовідведення, наявність очисних споруд, а також про об'єкти водного фонду, водно-болотні угіддя, прибережні захисні смуги, водоохоронні зони, зони санітарної охорони об'єктів водопостачання. У рамках розроблення даного підрозділу рекомендовано також здійснити аналіз дотримання визначених Водним та Земельним кодексами України водоохоронних обмежень навколо та уздовж водних об'єктів.

Головними джерелами даних щодо стану водних об'єктів є матеріали основних суб'єктів державного моніторингу вод: Міндовкілля, Держводагентства, Держгеонадр та ДСНС (також їхніх установ та територіальних органів), які містять результати узагальнення первинної інформації (даних спостережень): дані, що стосуються певного проміжку часу або певної території; оцінку екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, дані щодо екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод, екологічного стану морських вод та визначення джерел негативного впливу на них; прогнози стану вод і його змін; науково обґрунтовані рекомендації, необхідні для прийняття управлінських рішень у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.

У підрозділ «Земельні ресурси і ґрунти» для території, для якої розробляється проєкт МД, рекомендується включити інформацію про ґрунтовий покрив, родючість ґрунтів, забруднення ґрунтів, структуру земельного фонду, наявність ділянок, які потребують рекультивациі та благоустрою.

У підрозділ «Біорізноманіття та природоохоронні території» для території, для якої розробляється проєкт МД, рекомендується включити інформацію про території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного їх заповідання, об'єкти екомережі, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, об'єкти лісового фонду, зелені насадження загального користування (парки, сквери, бульвари).

Сучасні ландшафти у поєднанні із природними характеристиками, перш за все геоморфологічними, відображаються через поєднання різних типів землекористування. Джерело даних для визначення структури

використання земель – матеріали топографічної зйомки, дані дистанційного зондування Землі (відкриті геодані – Landsat, Sentinel) та результати їх дешифрування.

Важливий аспект сучасних ландшафтів – культурна спадщина. Слід зібрати дані про наявність та розміщення об'єктів культурно-історичної спадщини: археологічні та історичні пам'ятки, архітектурні пам'ятки та визначні будівлі, пам'ятки садово-паркового мистецтва, унікальні та особливі природні об'єкти: геологічні, геоморфологічні, ботанічні та інші, території природно-заповідного фонду.

У підрозділ «Управління відходами» для території, для якої розробляється проєкт МД, рекомендується включити інформацію про обсяги утворення, утилізації та накопичення промислових і побутових відходів; про основних утворювачів відходів; про стан системи управління відходами.

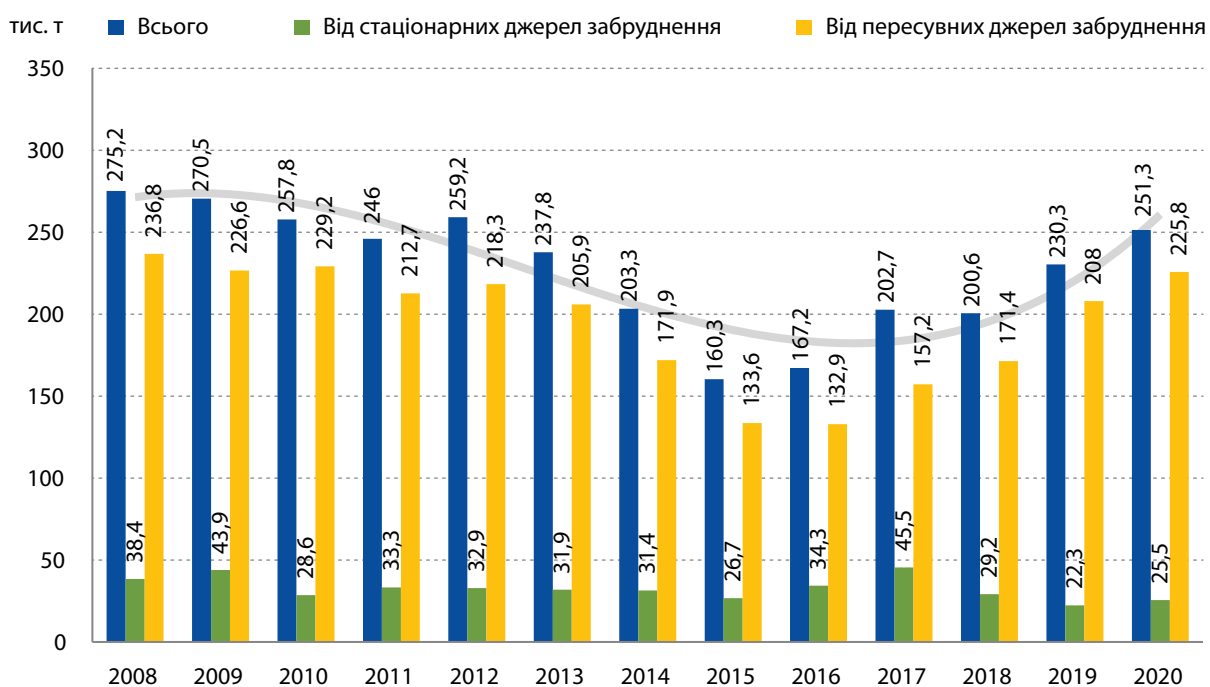
У підрозділі «Надра» для території, для якої розробляється проєкт МД рекомендується включити інформацію про місця залягання корисних копалин, території розвитку екзогенних геологічних процесів (підтоплення, ерозія, селенебезпечні, зсувонебезпечні тощо).

Також потрібно надати інформацію про безпеку життєдіяльності, наявність об'єктів культурної спадщини та стан здоров'я населення на території, для якої розробляється МД, а саме про структуру захворюваності населення, поширеність хвороб, смертність населення та причини смерті, рівень захворюваності на COVID-19.

Для визначення прогнозних змін стану довкілля, якщо МД не буде впроваджено, рекомендується (за можливості) провести аналіз тенденцій зміни стану довкілля у попередні 5-10 років. Аналіз тенденцій зміни стану довкілля є важливою частиною СЕО, оскільки визначає ймовірний перебіг розвитку цих тенденцій у тому випадку, якщо МД не буде реалізований.

Тенденції зміни стану ключових складових довкілля рекомендується представити у графічній формі, що сприятиме візуалізації тенденцій змін (див. рис. 1). Фахівцям з СЕО потрібно оцінити майбутні тенденції, беручи до уваги тенденції минулих років (що сталося) та ключові фактори, які вплинули на формування цих тенденцій (чому це сталося).

Рисунок 1. Приклад: динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у місті Києві у 2008–2020 роках

3.3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

У цьому підрозділі доцільно вказати території перспективного містобудівного освоєння та іншого використання, які ймовірно зазнають впливу внаслідок їх освоєння чи зміни функціонального призначення.

У звіті про СЕО має, зокрема, зазначатися інформація, яка характеризує конкретну територію проектування, а не лише стан довкілля відповідної області чи району в цілому.

У разі відсутності такої інформації про це доцільно зазначити, здійснюючи опис способу, в який здійснювалася СЕО, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).

Таблиця 2. Приклад опису територій, які ймовірно зазнають впливу внаслідок зміни їх функціонального призначення відповідно до проектних рішень МД

Номер і функціональне призначення території	Планована зміна призначення території	Розташування	Площа, га
1. Лісовкрита територія	Багатоквартирна забудова	Східна частина міста	2,0
2. Територія, що використовується у сільськогосподарських цілях	Зона для рекреації, спорту й туризму	Західна частина міста	190,0
3.

Надалі рекомендується надати загальну характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу, зокрема, на таких територіях, як:

- території, на які впливають викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення;
- території, на які впливають викиди забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення;
- території водних об'єктів (прибережні захисні смуги річок, морів, інших водойм та водних об'єктів тощо, водоохоронні зони);
- території, що використовуються для полігонів, звалищ, териконів тощо, а також для об'єктів водопостачання та каналізації;
- території об'єктів природно-заповідного фонду, а також природоохоронного, культурно-оздоровчого та рекреаційного призначення;
- території розвитку екзогенних геологічних процесів (підтоплення, ерозія, селенебезпечні, зсуво-небезпечні тощо);
- території, на які впливає економічна діяльність (санітарно-захисні зони виробничих і комунально-складських підприємств, місця залягання корисних копалин, особливо цінні сільськогосподарські землі тощо).

3.4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються МД, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

У цьому підрозділі потрібно описати територіальні аспекти екологічних проблем, у тому числі ризиків впливу на здоров'я населення. Рекомендується екологічні проблеми і ризики, яким була приділена особлива увага під час оцінки проєктних рішень, представити у табличному вигляді в прив'язці до МД (див. таблицю 3).

Таблиця 3. Приклад опису основних екологічних проблем і ризиків впливу на здоров'я населення

Основні екологічні проблеми і ризики	Характеристика проблем і ризиків	Територіальна прив'язка	Проєктні рішення МД
Забруднення атмосферного повітря	Збільшення викидів забруднюючих речовин пересувними джерелами	Вулиці, ділянки виробничого призначення	Розвиток вулично-дорожньої мережі; модернізація існуючих об'єктів теплоенергопостачання,
Забруднення поверхневих водних об'єктів	Скиди поверхневого стоку без очистки	Сельбищна територія	Розвиток системи дощової каналізації
Вплив на біорізноманіття	Скорочення площ зелених насаджень	Локальні ділянки в межах сельбищної зони	Озеленення, формування зелених зон
Вплив на здоров'я населення	Забруднення атмосферного повітря, переважно викидами забруднюючих речовин від автотранспорту	Території населених пунктів, що прилягають до магістральних доріг	Будівництво обхідної автодороги та транспортних розв'язок для зменшення транзитного транспортного руху

Далі рекомендується більш детально описати виявлені екологічні проблеми і ризики впливу на здоров'я населення, вказавши основні чинники негативного впливу на складові довкілля і здоров'я населення.

3.5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються МД, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки МД

У цьому підрозділі доцільно визначити, в яких нормативно-правових актах, стратегіях, планах і програмах міжнародного, національного та регіонального рівня встановлені зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, що мають відношення до містобудівної документації, яка оцінюється.

Зокрема, на державному рівні зобов'язання у сфері охорони довкілля та здоров'я населення визначаються законами України, постановами Кабінету Міністрів України, Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та іншими нормативно-правовими актами (див. Додаток 1).

Національні цілі сталого розвитку, індикатори для моніторингу виконання завдань та показники досягнення цілей до 2030 року відображено в Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна», підготовленої Міністерством економічного розвитку і торгівлі України у 2017 році.

Рекомендується визначити рівень відповідності цілей проєкту містобудівного документа, що розглядається, екологічним цілям національної, а також регіональної політики (див. для прикладу таблицю 4).

Таблиця 4. Відповідність проєкту МД екологічним цілям національної політики (приклад)

Документ	Ключові екологічні цілі	Цілі проєкту МД, що розглядається	Рівень відповідності ³
АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ			
Міжнародний рівень			
«Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» (резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року)	<ul style="list-style-type: none"> Ціль 11.6. До 2030 року зменшити негативний екологічний вплив міст у розрахунку на душу населення, зокрема шляхом приділення особливої уваги якості повітря і управлінню побутовими та іншими відходами 	<ul style="list-style-type: none"> Територіальна оптимізація виробничо-комунальних територій та формування санітарно-захисних зон з метою зменшення рівня забруднення повітря прилеглих територій Резервування ділянок для створення об'єктів альтернативної енергетики 	+
Національний рівень			
Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	<ul style="list-style-type: none"> Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел зменшаться зі 100% рівня 2015 р. до 85% у 2030 році 	<ul style="list-style-type: none"> Оптимізація систем опалення, підвищення коефіцієнту ефективності перетворення енергії, економія первинних енергетичних ресурсів шляхом застосування теплових установок сучасного типу 	+
Регіональний рівень			
Екологічна політика Миколаєва, затверджена рішенням міської ради від 23.12.2011 № 12/19	<ul style="list-style-type: none"> Будівництво мосту через р. Південний Буг з метою зменшення потоку транзитного транспорту через місто Облаштування нових транспортних розв'язок 	<ul style="list-style-type: none"> Будівництво південного мостового переходу Формування об'їзної автодороги та транспортних розв'язок для зменшення транзитного транспортного руху через місто 	+
ЗМІНА КЛІМАТУ			
Національний рівень			
Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 932	<ul style="list-style-type: none"> Скорочення антропогенних викидів і збільшення абсорбції парникових газів та забезпечення поступового переходу до низьковуглецевого розвитку держави 	<ul style="list-style-type: none"> Проведення дегазації полігону побутових відходів Розроблення Плану дій зі сталого енергетичного розвитку 	+

3 (+) повна відповідність, (+/-) часткова відповідність, (-) невідповідність

Документ	Ключові екологічні цілі	Цілі проєкту МД, що розглядається	Рівень відповідності ³
ВОДНІ РЕСУРСИ			
Національний рівень			
Концепція реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 №402	<ul style="list-style-type: none"> Зменшення скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти у 2030 р. до 5% загального обсягу скидів порівняно з 15,7% у 2015 році 	<ul style="list-style-type: none"> Розвиток споруд та мереж інженерної інфраструктури міста для забезпечення потреб сельбищних, промислових і рекреаційних зон 	+/-
ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ			
Національний рівень			
Закон України «Про охорону земель»	<ul style="list-style-type: none"> Забезпечення раціонального використання земель, відтворення та підвищення родючості ґрунтів, інших корисних властивостей землі, збереження екологічних функцій ґрунтового покриву та охорони довкілля 	<ul style="list-style-type: none"> Створення ландшафтно-рекреаційних зон короткочасного відпочинку та резервування ділянок для розміщення об'єктів рекреаційно-туристичного призначення на заплавах територіях 	+/-
ВІДХОДИ			
Міжнародний рівень			
«Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» (резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року)	<ul style="list-style-type: none"> Завдання 11.5. До 2030 року зменшити негативний екологічний вплив міст у розрахунку на душу населення, зокрема шляхом приділення особливої уваги якості повітря і управлінню міськими та іншими відходами 	<ul style="list-style-type: none"> Визначення стратегічних напрямків санітарної очистки території з урахуванням перспективних обсягів утворення побутових відходів 	+/-
Національний рівень			
Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820	<ul style="list-style-type: none"> Створення до 2030 року 800 нових потужностей із переробки вторинної сировини, утилізації та компостування біовідходів Зменшення загального обсягу захоронення побутових відходів з 95% до 30% 	<ul style="list-style-type: none"> Визначення стратегічних напрямків санітарної очистки території з урахуванням перспективних обсягів утворення побутових відходів 	+/-
Регіональний рівень			
Комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на 2018-2020 роки затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 21.12.2017 № 22	<ul style="list-style-type: none"> Забезпечення екологічно безпечного управління відходів, у тому числі пестицидів 	<ul style="list-style-type: none"> Визначення стратегічних напрямків санітарної очистки території з урахуванням перспективних обсягів утворення побутових відходів 	+/-

Документ	Ключові екологічні цілі	Цілі проєкту МД, що розглядається	Рівень відповідності ³
БІОРИЗНОМАНІТТЯ			
Міжнародний рівень			
Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) (глава 2, стаття 4)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кожна Договірна Сторона вживає відповідних і необхідних законодавчих та адміністративних заходів для забезпечення охорони середовищ існування видів дикої флори та фауни, особливо тих, які зазначені у додатках I і II, а також охорони природних середовищ існування, яким загрожує зникнення. 2. Договірні Сторони у своїй політиці планування забудови і розвитку територій враховують потреби охорони природних територій, що охороняються згідно із попереднім пунктом, для того щоб уникнути будь-якої деградації таких територій або у міру можливості звести її до мінімуму. 	<ul style="list-style-type: none"> • У МД відсутня інформація стосовно наявних на території, яку охоплює МД, природних середовищ існування, включених до складу Смарагдової мережі України 	-
Національний рівень			
Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	<ul style="list-style-type: none"> • Частка площі земель природно-заповідного фонду у загальній території країни: 2015 рік – 6,3%, 2030 рік – 15% 	<ul style="list-style-type: none"> • Формування ландшафтно-рекреаційних зон, в тому числі з використанням існуючих водойм та резервування територій для створення об'єктів природно-заповідного фонду 	+/-
Регіональний рівень			
Програма охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів Київської області на 2017-2018 роки, затверджена рішенням Київської обласної ради від 19.05.2017 №299-14-VII	<ul style="list-style-type: none"> • Створення нових та розширення існуючих територій і об'єктів природно-заповідного фонду 	<ul style="list-style-type: none"> • Формування ландшафтно-рекреаційних зон, в тому числі з використанням існуючих водойм та резервування територій для створення об'єктів природно-заповідного фонду 	+/-
ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ			
Національний рівень			
Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» (2017 рік)	<ul style="list-style-type: none"> • Кількість смертей унаслідок транспортних нещасних випадків: 2015 рік – 12,6 на 100 тис. населення, 2030 рік – 10-9 	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечення сучасним діагностичним і лікувальним обладнанням та санітарним автотранспортом закладів охорони здоров'я 	+/-

Цей перелік не є вичерпний (див. додаток 2)

У цьому підрозділі також рекомендується описати, як враховані зобов'язання у сфері охорони довкілля, встановлені на міжнародному рівні.

Основними напрямками співробітництва з міжнародними організаціями, членом яких є Україна, є: охорона біологічного різноманіття; охорона транскордонних водотоків і міжнародних озер; зміна клімату; охорона озонового шару; охорона атмосферного повітря; управління відходами; ОВД.

Наприклад, на міжнародному рівні у контексті захисту території Карпат доцільно враховувати Карпатську конвенцію. Якщо це територія басейну річки, доцільно керуватися Водною рамковою директивою. Якщо це територія Смарагдової мережі, доцільно керуватися Бернською конвенцією. Зокрема, в рамках Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) Україна взяла на себе зобов'язання створити Смарагдову мережу – мережу природоохоронних територій європейського значення. У 2019 році на засіданні Постійного комітету Бернської конвенції була затверджена сучасна схема Смарагдової мережі України. Проєкт МД у разі наявності на території об'єктів Смарагдової мережі має враховувати зобов'язання України в рамках Бернської конвенції.

3.6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Наслідки реалізації МД, зокрема, можуть бути вторинними, кумулятивними або синергічними. Слід оцінювати ймовірні суттєві аспекти впливу об'єктів та МД в цілому на всі компоненти, що охороняються, окремо по кожному із зазначених компонентів. Кумулятивні та синергетичні впливи повинні розглядатись і оцінюватись відносно впливу всіх об'єктів МД на окремі компоненти навколишнього середовища.

Часові рамки, протягом яких можуть виникнути наслідки, також мають значення для їх впливу на довкілля та здоров'я населення. Наслідки слід розглядати на основі того, чи є вони коротко-, середньо- та довгостроковими (1 рік, 3-5 років і 10-15 років відповідно). Деякі наслідки можуть бути постійними, інші можуть бути тимчасовими. Наслідки можуть бути позитивними чи негативними.

Відповідно до заяви про визначення обсягу CEO, оцінку наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, доцільно зосередити на наслідках, пов'язаних із запропонованими змінами функціонального використання територій та основними проєктними рішеннями, передбаченими МД. Оцінку наслідків рекомендується проводити для визначених територій, які ймовірно зазнають впливу.

Результати оцінки рекомендується представити у вигляді матриці, яка для кожної території (зони), що ймовірно зазнає впливу, міститиме оцінку наслідків для ключових складових довкілля (див. таблицю 5). Очікуваний вплив кожної діяльності визначається для кожної зі складових довкілля, зазначених у статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Також визначаються «фактори впливу», пов'язані з кожною діяльністю.

Таблиця 5. Узагальнені результати процедури оцінки містобудівної документації (приклад)

Територія	Атмосферне повітря	Клімат	Вода	Ґрунти	Природоохоронні території	Біорізноманіття	Здоров'я
Територія 1	П/ДС Р/ТрК	Нп/ДС Р/ТрК	П/СС М	П/КС М	П/КС М	ДП/КС М	Нп/СС М
Територія 2	?	?	0	П/СС М/К	П/СС М	0	Нп/СС М
Територія 3	П/СС М	Нп/СС М	П/СС М	0	0	Нп/СС М/К	Нп/СС М

ПОЗНАЧЕННЯ	Пояснення
-2	Значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним.
-1	Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.
0	Немає впливу.
+1	Помірний позитивний вплив.
+2	Значний позитивний вплив.
(?)	Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про компоненти довкілля, заплановану діяльність або з інших причин.
П/Нп	Прямий / Непрямий
ДС/ СС/КС	Довгостроковий (10-15 років) / Середньостроковий (3-5 років) / Короткостроковий (1 рік)
М/Р	Місцевий / Регіональний
К/С/ТрК	Кумулятивний / Синергічний / Транскордонний

Може виникати невизначеність стосовно значущості можливих наслідків через відсутність критеріїв, за якими можна виміряти їх «значущість».

Рівень значущості, пов'язаний з можливими наслідками, слід розуміти відповідно до наступного⁴:

А. Ймовірні значні негативні наслідки включають наслідки впровадження МД, які:

- 1) можуть спричинити порушення екологічного стандарту або стандарту охорони здоров'я чи іншої екологічної вимоги або вимоги щодо охорони здоров'я правового/ нормативного характеру, якщо не буде вжито заходів щодо пом'якшення наслідків;
- 2) можуть призвести до недотримання цілей державної екологічної політики, програм чи планів або державної політики в цілому, програм чи планів у сфері охорони здоров'я;
- 3) можуть спричинити втрату одного чи кількох компонентів екосистеми, що загрожуватиме виживанню виду, який постійно або періодично (наприклад, мігрує) знаходиться на території, яку охоплює МД, якщо не будуть вжиті заходи з пом'якшення наслідків;
- 4) можуть завдати шкоди якості чи кількості природних чи культурних ресурсів, що призведе до впливу на здоров'я людей на території, яку охоплює МД, чи за її межами, або пошкодити існуючу інфраструктуру (у тому числі інфраструктуру культурної спадщини), якщо в цих випадках не буде вжито заходів щодо пом'якшення наслідків;
- 5) а також інші наслідки впровадження МД, які на думку громадськості або органів виконавчої влади (наприклад, в результаті консультацій) матимуть значний вплив на довкілля, здоров'я населення, соціальне середовище або культурну спадщину⁵.

Визначити, чи може впровадження МД спричинити порушення екологічного стандарту або стандарту охорони здоров'я чи іншої юридичної вимоги, можна шляхом оцінки наслідків впровадження МД щодо відповідних нормативних вимог.

Аналогічно, визначити, чи може впровадження МД призвести до недотримання цілей державної політики, програм або планів щодо охорони довкілля чи охорони здоров'я, можна шляхом оцінки наслідків впровадження МД щодо цілей відповідної політики, програми чи плану.

⁴ Це питання також розглядається в таких документах:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (Київ, 2003), Додаток 3 (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text)
- Ресурсний посібник для підтримки застосування Протоколу ЄЕК ООН зі стратегічної екологічної оцінки, ISSN 1020-4563, ЄЕК ООН (<https://unece.org/environment-policy/publications/resource-manual-support-application-sea-protocol>), с. 55-57 та Додаток III.

⁵ У разі наслідків, які громадськість вважатиме значними, замовник може зробити висновок, що твердження про значні наслідки є необґрунтованим або несерйозним, і тому не буде розглядати ці наслідки у звіті про СЕО. У цьому випадку замовник повинен продемонструвати, що наслідки, які громадськість вважає значними, і насправді є необґрунтованими або несерйозними (наприклад, наслідки, які громадськість вважатиме значними, можуть бути не пов'язані з МД або ґрунтуватися на недостовірній інформації).

Відповідно до практики ЄС, слід розглянути наступні характеристики наслідків⁶:

- ймовірність, тривалість, частота та зворотність наслідків;
- кумулятивний характер наслідків;
- транскордонний характер наслідків;
- ризики для здоров'я людей або довкілля (наприклад, внаслідок нещасних випадків);
- величина та просторовий масштаб наслідків (розміри території та чисельність населення, яке може постраждати);
- цінність і вразливість території, яка може піддаватися впливу через особливі природні характеристики, культурну спадщину або інтенсивне землекористування;
- вплив на території або ландшафти, які мають визнаний міжнародний, національний чи місцевий природоохоронний статус.

Б. Значні негативні наслідки та заходи щодо коригування МД з метою запобігання та/або пом'якшення впливу цих наслідків до прийняттого рівня будуть розглядатися далі у звіті про СЕО. Тому необхідно якомога точніше визначити причину значних наслідків та самі наслідки, щоб надалі якомога точніше оцінити наслідки та визначити відповідні заходи у звіті про СЕО.

В. Ймовірні негативні ефекти, які вважаються незначними, є ймовірними негативними наслідками, що не відповідають критеріям «значних», зазначеним в «А».

Г. Оцінка «ймовірно відсутність негативних наслідків або позитивні наслідки» буде зроблена щодо всіх можливих наслідків впровадження МД, якщо не буде підстав для визначення того, що ймовірно матимуть місце наслідки відповідно до вищезазначених пунктів А і Б.

Важливо, щоб визначення та оцінка ймовірних наслідків зосереджувалися на масштабних наслідках, пов'язаних із зонуванням і використанням землі, а не на конкретних будівлях чи будівельних заходах.

Детальніший опис наслідків для довкілля і пояснювальні коментарі для ключових територій рекомендується представити у вигляді матриці (див. таблицю 6). Оскільки територій, які зазнають впливу, може бути досить багато, доцільно описові таблиці розмістити в додатку до звіту про СЕО.

Таблиця 6. Наслідки для довкілля: приклад для території «Створення гідропарку» існуючий стан – водойми на місці колишніх кар'єрів, північна околиця міста)

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0, +1	Збільшення зелених насаджень.
Вода	+1	Покращення гідрологічного стану водойм після виконання комплексу гідротехнічних заходів.
Ґрунти	+1	Упорядкування та облаштування берегів, реконструкція природного рослинного шару.
Біорізноманіття	+1	Збільшення зелених насаджень.
Соціально-економічне середовище	+2	Підвищення комфорту середовища, доступності об'єктів відпочинку, соціальних зв'язків громадян, покращення здоров'я населення

Доцільно згрупувати території з подібними характеристиками існуючого стану та пропонованих змін. Для таких груп територій рекомендується узагальнити детальні описи наслідків для довкілля. Для цього потрібно для кожної ключової складової довкілля (атмосферне повітря, вода, ґрунти, біорізноманіття, а також здоров'я населення) надати загальний опис наслідків, вказавши усі ймовірні як негативні, так і позитивні наслідки.

Для здійснення оцінки впливу МД на клімат рекомендується використовувати таблицю 7.

⁶ Див. Директиву 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу певних планів і програм на навколишнє середовище, Додаток II (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0042>)

Таблиця 7. Ознаки впливу на клімат внаслідок реалізації МД

Напрямок	Вплив на клімат	Ознаки
Пом'якшення наслідків зміни клімату	Зменшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат	<ul style="list-style-type: none"> • Зменшення енерго-, ресурсо- та водокористування; • Збільшення території лісів, лук, водно-болотних угідь; • Збільшення громадського транспорту у порівнянні з індивідуальним; • Оптимізація транспортних мережевих і розподільчих витрат і розміщення ресурсів; • Зменшення або відмова від використання викопного палива; • Збільшення використання відновлювальних джерел енергії; • Перехід на низьковуглецеві технології.
	Збільшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат	<ul style="list-style-type: none"> • Збільшення енерго-, ресурсо- та водокористування; • Зменшення території лісів, лук, водно-болотних угідь; • Збільшення індивідуального транспорту; • Збільшення використання викопного палива; • Збільшення неефективних витрат.
	Одноразові великі викиди парникових газів	<ul style="list-style-type: none"> • Великі витрати матеріальних та енергетичних ресурсів; • Масштабні земельні роботи.
Адаптація до зміни клімату	Сприяння підвищенню сумарного адаптаційного потенціалу території до зміни клімату	<ul style="list-style-type: none"> • Енергонезалежність, енергоефективність, водо-збереження, матеріалозбереження; • Зменшення витрат і транспортних потреб; • Перехід на ефективні в умовах зміни клімату технології; • Забезпечення комфортних зон (тінь, вода, контрольована температура та вологість); • Підготовка до надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру (в т.ч. запаси та запасні джерела); • Перевага місцевих ресурсів; • Збільшення території лісів, лук і водно-болотних угідь.
	Зменшення сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату	<ul style="list-style-type: none"> • Збільшення потреб в усіх видах ресурсів та енергії, в першу чергу води; • Збільшення непродуктивних витрат; • Зменшення критичних запасів і запасних джерел; • Деактуалізація інформації для прийняття критичних рішень.

Для проведення оцінки впливу реалізації МД на клімат рекомендується використовувати «Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування».

3.7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

У цьому підрозділі, ґрунтуючись на результатах аналізу ймовірних впливів, потрібно вказати заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД. При цьому рекомендується використовувати заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для довкілля, визначені законодавством (див. додаток 2).

Загалом можливий широкий діапазон підходів до пом'якшення наслідків, зокрема:

- вибір іншої альтернативи (наприклад, заміна автомобільної дороги залізницею);
- зміна МД в цілому (вибір іншого принципового підходу);
- зміна конкретних пропозицій в МД;

- включення в МД нових положень;
- технічні заходи, що застосовуються на етапі реалізації (наприклад, створення буферних зон, застосування певних проєктних рішень);
- виявлення питань і проблем, які повинні розглядатися під час проведення ОВД конкретних проєктів, передбачених МД, тощо.

Рекомендується заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД, представити у табличному вигляді (таблиця 8).

Подібну таблицю рекомендується представити для заходів, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення у тому числі і кумулятивних наслідків.

Таблиця 8. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД (приклад)

Складові довкілля, в тому числі здоров'я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД
Атмосферне повітря	• Розширення зелених смуг вздовж вулиць для зниження ступеню пилового забруднення.
Водні ресурси	• Забезпечення дотримання особливого режиму використання прибережних захисних смуг згідно чинного законодавства.
Земельні ресурси	• Проведення протиерозійних заходів.
Відходи	• Ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ з подальшою рекультивацією та відновленням порушених земель. • Розроблення схеми санітарної очистки населеного пункту.
Біорізноманіття	• Створення нових зелених зон, парків і скверів, що сприятиме збереженню флори та фауни.
Здоров'я населення	• Сприяння впровадженню відновлювальної енергетики, зокрема, відновлюваних джерел енергії на транспорті.

Також рекомендується включити у цей підрозділ усі пропозиції щодо заходів для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД, які можуть з'явитися в процесі проведення СЕО і в результаті консультацій з громадськістю та уповноваженими органами.

3.8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

3.8.1. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися

Стислий опис альтернатив, що розглядалися, рекомендується представити у табличному вигляді (див. таблицю 9) відповідно до альтернатив, раніше зазначених у заяві про визначення обсягу СЕО.

Далі в цьому підрозділі рекомендується більш детально описати альтернативи, а також представити конкретні альтернативні пропозиції щодо перегляду певних проєктних рішень МД, які доцільно врахувати.

Таблиця 9. Альтернативи, що розглядалися, та обґрунтування обраної альтернативи (приклад)

№	Альтернатива	Ключові складові альтернативи	Ключові переваги та недоліки	Обрана альтернатива та її обґрунтування
1.	Нульова альтернатива	<ul style="list-style-type: none"> Продовження існуючої ситуації 	<p>Переваги</p> <ul style="list-style-type: none"> Не порушується існуюча соціально-економічна структура міста <p>Недоліки</p> <ul style="list-style-type: none"> Недостатня кількість житла для поточної та прогнозованої чисельності населення Недостатні можливості працевлаштування 	<p>Рекомендується обрати альтернативу 3 оскільки вона сприятиме зменшенню впливу на довкілля та здоров'я населення, зокрема сприятиме:</p> <ul style="list-style-type: none"> мінімізації втрат земель сільсько-господарського призначення;
2.	Альтернатива, що розглядається в проєкті МД	<ul style="list-style-type: none"> Нове житлове будівництво Створення нових можливостей для інвестицій та працевлаштування Зміни у транспортній системі для забезпечення достатнього транспорту для нової житлової та промислової забудови 	<p>Переваги</p> <ul style="list-style-type: none"> Забезпечення житлом, достатнім для потреб міста до 2030 року Створення нових робочих місць Покращення транспортного руху <p>Недоліки</p> <ul style="list-style-type: none"> Порушення існуючої соціальної/економічної діяльності під час будівництва Втрата земель сільськогосподарського призначення внаслідок житлової та промислової забудови Збільшення кількості побутових відходів 	<ul style="list-style-type: none"> оптимізації транспортного руху; збереженню зелених зон.
3.	Альтернатива, запропонована у звіті про СЕО	<ul style="list-style-type: none"> Подібна до альтернативи 2 за багатьма проєктними рішеннями, але передбачає інше розташування забудови 	<p>Переваги (додаткові до альтернативи 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> Мінімізація втрат земель сільськогосподарського призначення Оптимізація транспортного руху Збереження зелених зон <p>Недоліки (додаткові до альтернативи 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> Необхідність виділення додаткових коштів на доопрацювання проєкту МД з метою зменшення впливу на довкілля 	

Також громадськість може визначити альтернативні варіанти МД, які не передбачалися розробниками. Ці варіанти можуть бути задокументовані як альтернативи обраному варіанту МД. Можливо, одна з цих альтернатив буде вважатися найбільш прийнятною з точки зору зменшення впливу на довкілля та здоров'я населення.

3.8.2. Ускладнення, що виникли в процесі проведення СЕО

У цьому підрозділі потрібно вказати, які ускладнення виникли в процесі проведення СЕО.

Зокрема, це можуть бути такі ускладнення, як:

- відсутність (чи недостатність) офіційних статистичних даних про стан довкілля та здоров'я населення на рівні населених пунктів і територіальних громад;
- недостатній рівень сприяння обласних природоохоронних органів та органів охорони здоров'я у наданні вихідних даних для здійснення СЕО;
- відсутність (чи недостатність) даних про результати реалізації МД, а також наявних проблем і причин невиконання запланованої діяльності.

У цьому підрозділі також рекомендується вказати, які позитивні наслідки має процедура здійснення СЕО для довкілля та здоров'я населення.

3.9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про СЕО, вжиття заходів для їх усунення.

Моніторинг відіграє велику роль у забезпеченні реалізації МД з мінімальною шкодою для довкілля.

У звіт про СЕО включаються заходи для моніторингу екологічних, у тому числі для здоров'я населення наслідків реалізації МД.

Моніторинг може використовуватися для:

- порівняння прогнозних та фактичних наслідків реалізації МД, наприклад, прогнозних та фактичних показників щодо змін у стані довкілля, у якості та забезпеченості природними ресурсами на місцевому рівні (вода, лісові ресурси, водні біоресурси, зелена інфраструктура та ін.), а також показників реалізації екологічної політики на місцевому чи регіональному рівні, реалізації видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, переваг чи негативних змін у захисті громадського здоров'я від забруднення, шуму, наслідків зміни клімату, у забезпеченні природоохоронними та орієнтованими на природу рекреаційними територіями для задоволення рекреаційних, освітніх та інших пов'язаних з природою культурних потреб населення, у створенні безпечного для громадського здоров'я і життя навколишнього природного середовища;
- контролю якості СЕО;
- перевірки дотримання екологічних приписів відповідних органів;
- оцінки реалізації екологічної політики на місцевому рівні;
- перевірки того, чи МД виконується відповідно до передбачених заходів скорочення або пом'якшення наслідків.

Моніторинг за результатами СЕО та пов'язані з ним процеси звітності повинні бути інтегровані із загальним процесом моніторингу реалізації МД та пов'язані з періодичним переглядом МД.

Наслідки виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, можуть бути виявлені в результаті моніторингу.

Відповідно до пункту 5 «Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272, замовник визначає:

- зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про СЕО наслідків виконання проєкту МД;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання проєкту МД;
- методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати;
- періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;
- засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків проєкту МД, не передбачених звітом про СЕО.

Доцільно використовувати такі положення моніторингу в процесі планування моніторингу:

- для здійснення заходів з моніторингу максимально використовувати вже наявні організаційні і матеріальні ресурси, у тому числі (за наявності) місцеву інфраструктуру для моніторингу довкілля, та інтегрувати до моніторингу показники, за якими моніторинг вже здійснюється (моніторинг стану певних об'єктів, моніторинг виконання певних програм, планів та заходів);
- нові показники рекомендується узгоджувати із відповідними природоохоронними органами;
- інформацію, яка отримується доцільно збирати і зберігати в форматі, що дозволяє використовувати її іншим органам;
- для підтвердження якості і порівнюваності наданої за результатами моніторингу інформації, рекомендується зазначати метод(и) вимірювання та аналізу (обробки даних), використаний(і) для збирання інформації;
- включати в заходи з моніторингу виконання заходів з пом'якшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я населення.

Заходи з моніторингу і оцінка їх реалістичності з точки зору наявності ресурсів (матеріальних, фінансових, людських) повинні бути узгоджені із замовником.

Рекомендується моніторинг наслідків розподіляти за наступними основними напрямками:

- моніторинг наслідків МД на пом'якшення та адаптацію до зміни клімату;
- моніторинг наслідків МД на сферу із запобігання промислового забрудненню та охорону атмосферного повітря;
- моніторинг наслідків МД на сферу управління відходами та хімічної безпеки;
- моніторинг наслідків МД на сферу управління водними ресурсами та водними об'єктами;
- моніторинг наслідків МД на стан охорони і використання земель;
- моніторинг наслідків МД на збереження та відновлення біорізноманіття, екосистем та розвиток природоохоронних територій;
- моніторинг наслідків МД для стану громадського здоров'я та безпеки в тій мірі, в якій на них впливає стан довкілля;
- моніторинг наслідків МД для ефективності державного та місцевого управління у сфері охорони довкілля.

В залежності від стану довкілля, фактичних екологічних ризиків та особливостей соціально-економічного розвитку на території, на яку поширюється дія МД, можуть бути ідентифіковані додаткові напрямки для здійснення моніторингу наслідків.

За кліматичним напрямком моніторингу, рекомендується перевіряти наслідки планувальних та земельпорядних рішень та заходів для:

- реалізації планів дій зі сталого енергетичного розвитку та клімату, досягнення їхніх конкретних цілей, скорочення викидів парникових газів, збільшення обсягів їх поглинання і досягнення в підсумковому балансі вуглецевої нейтральності для громади або регіону (для розрахунків рекомендується звертатися до кліматичних експертів); зниження ризиків та підвищення опірності населених пунктів, територій та громад до наслідків зміни клімату (максимальні температури, дефіцит води питної, для зрошення, інших господарських потреб, загрози хвиль спеки для громадського здоров'я та безпеки, пожежі, екстремальні стихійні явища та ризики затоплень);
- спроможності громади чи регіону формувати та впроваджувати стратегії та плани дій з адаптації до зміни клімату (стратегії та плани дій з адаптації до зміни клімату є досить комплексними документами і можуть включати, з-поміж іншого, заходи з управління водними об'єктами, землями та ґрунтами, лісами, сільськогосподарськими угіддями, об'єктами енергетики, транспорту та інфраструктури, туризму тощо);
- залучення до громади чи регіону кліматично стійких інвестицій (вплив на привабливість громади чи регіону для зелених інвестицій);
- загальної спроможності на рівні громади до впровадження заходів з енергоефективності, енергомодернізації, енергоменеджменту і до переходу на чисту енергію;
- перспектив оптимізації структури пасажирських і вантажних перевезень у містах з метою зменшення забруднення і шуму, підвищення енергоефективності, переходу на електротранспорт та розумну мобільність.

За напрямком моніторингу наслідків на запобігання промислому забрудненню та охорону атмосферного повітря рекомендується перевіряти:

- виконання планувальних заходів (наприклад, зміни в планувальній організації території міста, спрямовані на забезпечення санітарно-гігієнічних вимог; створення та озеленення санітарно-захисних зон для промислових підприємств; розвиток вуличної мережі та об'їзних доріг для транзитного транспорту; створення системи захисного озеленення);
- виконання технологічних і санітарно-технічних заходів, спрямованих на досягнення екологічної безпеки (наприклад, впровадження нових мало- та безвідходних технологій на промислових підприємствах; модернізація існуючих об'єктів тепло-енергопостачання тощо).
- наслідки планувальних рішень та заходів, що впливають на:
 - 1) можливості реалізації планів поліпшення якості атмосферного повітря або короткострокових планів для зон та агломерацій (які у встановленому порядку розробляються та затверджуються органами управління якістю атмосферного повітря на регіональному та місцевому рівнях), а також на загальну перспективу досягнути стійкого зменшення впливу викидів, скидів у води, шуму та відходів від промисловості та транспорту на населення і (за наявності) на особливо вразливі природні території та екосистеми;
 - 2) на створення умов та можливостей для розвитку еко-індустріальних парків;
 - 3) можливість забезпечувати в подальшому реконструкцію та модернізацію систем відведення, очищення та скидання у водні об'єкти господарсько-побутових (комунальних), поверхневих та промислових стічних вод.

За напрямком моніторингу наслідків для сфери управління відходами, а також хімічної безпеки, рекомендується перевіряти наслідки планувальних рішень та заходів для:

- виконання регіональних та місцевих планів управління відходами, управління (ліквідації) незаконних і таких, що не відповідають нормативним вимогам, сміттєзвалищ, забезпечення досягнення цільових показників щодо управління побутовими та іншими видами відходів;
- перспектив розбудови інфраструктури для управління відходами (будівництва системи нових об'єктів, модернізації та розширення існуючих);

- виникнення, збільшення або зменшення екологічних ризиків різного роду на території, на яку поширюється дія МД, зокрема: від хімічно небезпечних об'єктів, об'єктів управління небезпечними відходами, інших об'єктів підвищеної небезпеки; для моніторингу ризиків і загроз для хімічної безпеки (за наявності відповідних промислових чи інших небезпечних виробництв), а також для спроможності здійснювати прогнозування, попередження, вчасне виявлення, реагування та ліквідацію ймовірних аварійних ситуацій на таких об'єктах;
- відновлення до безпечного стану (знешкодження, рекультивації) територій екологічно небезпечних підприємств, складів з небезпечними відходами чи іншими небезпечними речовинами тощо (за наявності).

За напрямком моніторингу наслідків на сферу управління водними ресурсами та водними об'єктами рекомендується перевіряти наслідки планувальних рішень та заходів для:

- за відведенням та очищенням стічних вод з території населеного пункту;
- за своєчасним будівництвом локальних очисних споруд зливової каналізації та ефективністю їх роботи;
- за створенням (визначенням у землепорядній та містобудівній документації) водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, їх розчищенням (упорядкуванням), захисним залісненням або залуженням, здійсненням інших заходів на їх території для підтримання сприятливого режиму цих територій і відповідних річок чи водойм;
- за благоустроєм водних рекреаційних зон;
- за виконанням технологічних і технічних заходів на промислових об'єктах (впровадження зворотних систем водопостачання, безстічних виробництв із замкнутими циклами водопостачання тощо).перевіряти наслідки планувальних рішень та заходів для реалізації планів і проєктів щодо відновлення доброго екологічного стану річок або водойм, збереження та відновлення водно-болотних угідь;
- ефективність роботи систем водопостачання та водовідведення (в тому числі зливової каналізації) визначається за результатами лабораторних досліджень якості питної води та води в пунктах водокористування населення (зокрема, пляжі) за хімічними та бактеріологічними показниками.

За напрямком моніторингу наслідків на стан охорони і використання земель рекомендується перевіряти наслідки планувальних рішень та заходів для розв'язання проблем і завдань, пов'язаних з необхідністю: рекультивації, вилучення з господарського обігу та консервації забруднених, порушених чи деградованих (у т.ч. від наслідків російської збройної агресії) земель; здійснення заходів протиерозійного, протизсувного захисту чи захисту від шкідливої дії вод (затоплення, руйнування берегів, ін.); досягнення екологічно збалансованої структури сільськогосподарських угідь (оптимальне співвідношення ріллі та екологічно стабільних угідь – пасовища, сіножаті, полезахисні лісосмуги та інші багаторічні насадження).

За напрямком моніторингу наслідків для стану збереження та відновлення біорізноманіття, екосистем та розвитку природоохоронних територій, рекомендується перевіряти та оцінювати наслідки планувальних рішень та заходів для:

- досягнення цільових показників щодо розширення площі природно-заповідного фонду та забезпечення ефективного режиму його охорони і використання, розбудови інших природоохоронних територій (екологічна мережа, Смарагдова мережа, ін.);
- виконання планів і проєктів щодо відновлення (ренатуралізації) природно-заповідного фонду, інших природних екосистем або окремих об'єктів у них (фауни, флори, оселищ);
- виконання планів дій або заходів, необхідних для збереження і розмноження тварин і рослин з Червоної книги України або інших тварин і рослин, що підлягають особливій охороні на міжнародному, національному чи регіональному рівні;
- захисту природних екосистем різних типів від руйнувань і деградації, захисту лісів від пожеж, а також захисту від розповсюдження інвазійних рослин чи тварин;

- досягнення екологічно збалансованої структури земель на регіональному чи місцевому рівні (оптимальне співвідношення ріллі і забудованих земель, з одного боку, та угідь з орієнтованими на природу екосистемами, з іншого).

За напрямком моніторингу наслідків для ефективності державного та місцевого управління у сфері охорони довкілля рекомендується перевіряти та оцінювати наслідки планувальних рішень та заходів для:

- реалізації регіональних та місцевих програм з охорони довкілля;
- здійснення регіональних чи місцевих планів і проєктів відновлення довкілля, а також галузі охорони довкілля від наслідків російської збройної агресії;
- спроможності організувати та здійснювати моніторинг стану довкілля на регіональному чи місцевому рівні, у т.ч. утримувати і розбудовувати необхідну мережу станцій (пунктів) для спостережень.

За напрямком моніторингу наслідків для стану громадського здоров'я та безпеки в тій мірі, в якій на них впливає стан довкілля у процесі розробки, але найбільш імовірно, що не вдасться сформулювати конкретні показники-індикатори, бо моніторинг стану громадського здоров'я в тій мірі, в якій на нього впливає стан довкілля, поки що в державі не здійснюється.

Контролю підлягають санітарно-захисні зони промислових та інших виробничих об'єктів, що реконструюються, які повинні відповідати нормативним вимогам «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів» ДСП № 173-96.

При моніторингу реалізації проєкту МД необхідно перевіряти виконання рішень щодо організації та обладнання рекреаційних зон.

Моніторинг наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, можливо здійснювати з урахуванням наявних можливостей щодо доступу до даних, які могли б використовуватись у якості індикативних показників прояву тих чи інших наслідків виконання МД (див. таблицю 10).

Таблиця 10. Індикатори наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Сфера впливу	Індикатори
<p>Забруднення атмосферного повітря</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел викидів, тон/рік; • обсяги промислових викидів від стаціонарних джерел за окремими забруднюючими речовинами (суспендовані тверді частинки, діоксид та інші сполуки сірки, сполуки азоту, оксид вуглецю, неметанові леткі органічні сполуки, метали та їхні сполуки), тон/рік, а також у відсотках від рівня базового (початкового) періоду; • обсяг викидів від пересувних джерел забруднення за окремими забруднюючими речовинами (суспендовані тверді частинки, діоксид та інші сполуки сірки, сполуки азоту, оксид вуглецю, метан, неметанові леткі органічні сполуки) тис. тон/рік, а також у відсотках від рівня базового (початкового) періоду; • кількість викидів в атмосферне повітря на одну особу, що проживає, кг/на душу населення; • динаміка показників фактичної якості атмосферного повітря (а саме, фактичних фонових концентрацій за забруднюючими речовинами) за період реалізації МД у порівнянні до базового (початкового) періоду (за результатами здійснення моніторингу атмосферного повітря), частка ГДК; • обсяги викидів забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення за видами економічної діяльності, %/ загального підсумку.

Сфера впливу	Індикатори
Водні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> • кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водопостачання, % від загальної кількості; • кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водовідведення, % від загальної кількості; • обсяг стічних вод від житлово-комунального сектору та промислових підприємств, м³/рік; • обсяг стічних вод задіяних в системах оборотного водопостачання, м³/рік; • кількість проб якості питної води з централізованих та децентралізованих джерел водопостачання (в т.ч. за радіаційними показниками), що не відповідають встановленим санітарним нормам, % від загальної кількості проб/день, проб/місяць, проб/рік; • загальний об'єм забору прісних вод у цілому, в тому числі: об'єм забору прісних поверхневих вод, об'єм забору прісних підземних вод, м³/рік; • використання прісних вод у цілому, в тому числі: виробничі потреби, побутово-питні потреби, сільськогосподарські потреби, інші, м³/рік; • використання прісних вод у цілому, в тому числі за основним видом економічної діяльності, м³/рік; • використання води у розрахунку на душу населення, м³/рік на душу населення; • індекс експлуатації водних ресурсів (відношення загального об'єму водозабору до загального обсягу ВРПВ), % від ВРПВ; • скидання зворотних вод, усього, в тому числі: у поверхневі водні об'єкти, у підземні горизонти, у накопичувачі, м³/рік; • скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, в тому числі: забруднених зворотних вод без очищення, недостатньо очищених зворотних вод, м³/рік, % від загального об'єму скинутих стічних вод; • скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти у розрахунку на одну особу, що проживає, м³/рік; • площа встановлених прибережних захисних смуг водотоків та водойм з винесенням їх меж в натуру та ландшафтним благоустроєм, га.
Збереження біорізноманіття	<ul style="list-style-type: none"> • частка створення зелених насаджень загального користування, га/% від загальної площі території; • частка ділянок по створенню рекреаційних зон, що мають необхідний рівень ландшафтного упорядкування та благоустрою, га/ % від загальної площі території; • загальна площа природно-заповідних територій в абсолютній та відносній («відсоток заповідності») кількості, га/% від загальної площі території.
Підвищення ефективності системи управління відходами	<ul style="list-style-type: none"> • обсяги утворення, накопичення та оброблення ТПВ, тонн/рік; • обсяги утворення, накопичення та оброблення промислових відходів, в т.ч. небезпечних, тонн/рік; • обсяг утворення побутових відходів одним сільським мешканцем, тонн/рік; • обсяг утворення побутових відходів одним міським мешканцем, тонн/рік; • обсяги утворених відходів, збирання (приймання) яких здійснюється на підставі договорів, заключених з організаціями розширеної відповідальності виробника, тонн/рік, % від загального обсягу утворених відходів; • кількість домогосподарств що уклали договір на вивезення відходів, % від загальної кількості; • обсяги відходів, утворених домогосподарствами та з інших джерел, якщо ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств., тонн/рік; • обсяги утворення відходів за видами економічної діяльності підприємств, тонн/рік.

Сфера впливу	Індикатори
<p>Соціально-економічні аспекти</p>	<ul style="list-style-type: none"> • будівництво вулично-дорожньої мережі міста, км/рік; • розвиток мереж та споруд системи централізованого водовідведення, км/рік; споруд/рік; • розвиток мереж та споруд системи централізованого водопостачання, км/рік; споруд/рік; • розвиток мереж та споруд системи дощової каналізації, км/рік; споруд/рік; • кількість санітарно-курортних і оздоровчих закладів, одиниць; • питома вага відновлюваних джерел у загальному обсязі відпуску електричної енергії, %; • питома вага відновлюваних джерел у загальному обсязі відпуску теплової енергії, %; • кількість впроваджених інноваційних технологічних процесів у промисловості, одиниць; • частка підприємств, які реалізують інноваційні проєкти, %; • кількість організацій, які виконують наукові і науково-технічні роботи, одиниць; • кількість промислово-виробничих підприємств, що мають проєкти організації санітарно-захисної зони та ступінь їх реалізації, одиниць із загальної кількості зареєстрованих підприємств; • площа створених зелених насаджень спеціального призначення (шумозахисне озеленення, озеленення санітарно-захисних зон), га; • кількість споруджених шумозахисних екранів вздовж залізничних колій, метрів; • кількість об'єктів комунальної інфраструктури, на яких проведені капітальні ремонти та/або реконструкція, одиниць; • кількість нових об'єктів комунальної інфраструктури, введених в експлуатацію, одиниць; • кількість закладів дошкільної освіти, одиниць; • кількість закладів загальної середньої та вищої освіти, одиниць; • кількість будинків-інтернатів для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю (дорослих, дітей і молоді), одиниць; • кількість закладів охорони здоров'я.
<p>Здоров'я населення</p>	<ul style="list-style-type: none"> • забезпеченість населення лікарями всіх спеціальностей (на 10 тис. наявного населення), лікарів; • захворюваність на окремі інфекційні хвороби, осіб; • кількість ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД, осіб; • захворюваність на злоякісні новоутворення, осіб; • захворюваність на активний туберкульоз, осіб; • захворюваність на венеричні хвороби, осіб; • кількість нещасних випадків пов'язаних з виробництвом, одиниць; • - природний приріст, скорочення населення, осіб на 1000 наявного населення; • смертність дітей у віці до 1 року, на 1000 живонароджених; • чисельність постійного населення (на кінець року).

Також рекомендується при визначенні індикаторів для моніторингу враховувати індикатори, визначені Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затвердженими розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686 «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку») та іншими стратегічними документами, якими визначено показники оцінки їх реалізації.

3.10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Якщо МД передбачає реалізацію видів діяльності або об'єктів, які ймовірно матимуть наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зачепленої держави, а зачеплена держава має бажання взяти участь у транскордонних консультаціях, то такі транскордонні консультації проводяться відповідно до статті 14 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Якщо ж виконання МД, яка готується для затвердження на території держави походження, ймовірно матиме наслідки для довкілля України, то транскордонні консультації проводяться відповідно до статті 15 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

За зверненням Міндовкілля виконання заходів із забезпечення інформування та участі громадськості України у транскордонних консультаціях доцільно забезпечувати підрозділами з питань охорони довкілля та охорони здоров'я обласних державних адміністрацій.

Цей розділ готується у разі наявності ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Опис таких наслідків рекомендується здійснювати відповідно до пункту 3.6 цих Методичних рекомендацій.

Відповідно до статті 15 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» після затвердження МД Міндовкілля забезпечує за поданням замовника інформування зачепленої держави про:

- 1) зміст затвердженого МД;
- 2) інформацію про те, яким чином питання охорони довкілля враховані в МД та яким чином у звіті про СЕО враховано результати консультацій та пропозиції, подані зачепленою державою, а також обґрунтування обрання саме цієї МД у тому вигляді, в якому він затверджений, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду;
- 3) заходи з моніторингу наслідків виконання МД.

Рекомендовано замовнику забезпечити Міндовкілля усією необхідною інформацією, у тому числі, переклад відповідних документів.

3.11. Резюме нетехнічного характеру

Призначення резюме полягає в тому, щоб зробити основні положення і висновки звіту про СЕО доступними і легкими та спрямоване для сприйняття громадськістю, а також особами, що приймають рішення.

В резюме рекомендується стисло відобразити основні положення та висновки кожного з розділів звіту про СЕО.

3.12. Громадське обговорення та консультації

До прийняття рішення про затвердження МД, замовнику доцільно проводити консультації із відповідними органами виконавчої влади, оприлюднювати проєкт МД, звіт про СЕО та повідомлення про оприлюднення зазначених документів.

Після отримання проєкту МД та звіту про СЕО шляхом внесення їх до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки залучені до консультацій органи влади надають замовнику коментарі та пропозиції до

проєкту МД та звіту про СЕО протягом строку, що не перевищує 30 днів з дня внесення замовником їх до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Одночасно з проведенням консультацій замовнику рекомендується забезпечувати проведення громадського обговорення з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості, публікуючи на своєму вебсайті документи (звіт про СЕО та проєкт МД) та внести їх до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Повідомлення про оприлюднення проєкту МД та звіту про СЕО рекомендовано розміщувати на офіційному вебсайті замовника, а у сільських населених пунктах, де обмежений доступ до мережі Інтернет, також не менш як у трьох публічних місцях (на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів, у місцях, визначених та обладнаних органами місцевого самоврядування, та в інших місцях масового перебування населення), та вносити до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Строк громадського обговорення встановлюється замовником і не може бути менше 30 днів з дати публікації повідомлення про оприлюднення.

Громадське обговорення у процесі СЕО проєктів МД на місцевому рівні (комплексного плану просторового розвитку території, генерального плану населених пунктів, плану зонування територій, детального плану території) доцільно проводити в порядку, визначеному статтею 21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».

Для проєктів МД на місцевому рівні проведення громадських слухань у процедурі СЕО є обов'язковим. Громадські слухання під час громадського обговорення МД на місцевому рівні рекомендовано проводити не раніше 10 днів з дати оприлюднення проєкту МД. Правовою підставою громадських слухань є «Порядок залучення громадськості до обговорення питань щодо прийняття рішень, які можуть впливати на стан довкілля», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 червня 2011 року № 771 (із змінами від 23 січня 2019 року). Громадські слухання у процедурі СЕО рекомендується поєднувати з процедурою громадських слухань щодо проєкту МД.

За результатами консультацій рекомендовано замовнику готувати довідку про консультації, а за результатами громадських обговорень – довідку про громадське обговорення.

Форма довідки наведена у «Методичних рекомендаціях із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296, із змінами від 29 грудня 2018 року № 465 та від 18 липня 2019 року № 260.

Розділ IV.

ВРАХУВАННЯ ЗВІТУ ПРО СЕО У ДОКУМЕНТІ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Відповідно до пункту 7 статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», СЕО – це процедура, яка, зокрема, передбачає врахування звіту про СЕО.

У пункті 1 статті 9 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» зазначається, що одним з шести етапів здійснення СЕО є врахування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій.

Відповідно до пункту 1 статті 5 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» до повноважень замовника МД належить, зокрема, врахування в МД звіту про СЕО.

Однією з цілей звіту про СЕО є надання рекомендацій щодо мінімізації негативних наслідків реалізації МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а також щодо максимізації позитивних наслідків. Тому необхідно, щоб рекомендації звіту про СЕО були інтегровані в МД.

Відповідно, замовнику рекомендовано:

- за потреби скоригувати проєкт МД, щоб включити рекомендації звіту про СЕО. Звіт про СЕО у складі МД здебільшого доповнює та обґрунтовує планувальні рішення. Натомість зауваження та пропозиції, отримані в процесі громадських обговорень та консультацій з органами виконавчої влади мають бути опрацьовані. Ступінь їх урахування у МД має бути обов'язково висвітлена шляхом формування та оприлюднення відповідних довідок, як то передбачено у Законі України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- скласти довідки про громадське обговорення та про консультації, в яких підсумовувати всі отримані зауваження і пропозиції та обґрунтувати обрання саме цього проєкту МД у тому вигляді, в якому вона запропонована до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, які розглядалися, а також надати обґрунтування при наявності зауважень чи пропозицій, які відхилено або враховано частково.

До довідки додаються отримані письмові зауваження і пропозиції.

Довідки про консультації та про громадське обговорення є публічною інформацією та підлягають внесенню замовником до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Замовнику не рекомендовано приймати рішення про затвердження МД (чи змін до МД) у разі виявлення невідворотного негативного впливу на довкілля чи здоров'я населення проєктних рішень відповідної МД, котрий був встановлений в процесі здійснення СЕО МД та зафіксований у звіті про СЕО.

Розділ V.

ІНФОРМУВАННЯ ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ МД

Відповідно до частини першої статті 16 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник протягом п'яти робочих днів з дня затвердження МД розміщує на своєму офіційному вебсайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки затверджену МД (крім інформації, яка відповідно до законодавства становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом), рішення про її затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання МД, і письмово повідомляє про це Міндовкілля.

Розділ VI.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

Статтями 18 та 19 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» передбачено дисциплінарну, цивільну та адміністративну відповідальність осіб, що винні у вчиненні правопорушень у сфері CEO.

Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» також визначено, що правопорушенням у сфері CEO є:

- нездійснення CEO;
- порушення процедури CEO;
- неврахування результатів CEO під час затвердження МД.
- Також визначено, що нездійснення CEO та порушення процедури CEO є підставою для:
- скасування рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування про затвердження МД, визнання МД недійсними;
- відмови у погодженні та затвердженні проєктів МД;
- відмови у погодженні встановлення та зміни цільового призначення земельних ділянок, а також меж населених пунктів, що здійснюються на підставі або з урахуванням відповідної МД.

Рішення органів державної влади або органів місцевого самоврядування у процесі здійснення CEO можуть бути оскаржені в судовому порядку.

Додаток 1

до Методичних рекомендацій щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації

ОСНОВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, РЕКОМЕНДОВАНІ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ МІСТОБУДІВНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

- Конституція України;
- Водний кодекс України;
- Земельний кодекс України;
- Повітряний кодекс України;
- Лісовий кодекс України;
- Кодекс цивільного захисту України;
- Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» від 25.09.2015;
- Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 № 722/2019.

Захист довкілля

Міжнародні нормативно-правові акти:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Законом України від 01.07.2015 № 562-VIII;
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище;
- Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 1992 року, ратифікована Законом України від 29.11.94 № 257/94-ВР;
- Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (приєднання до Конвенції Законом України від 29.10.1996 № 436/96-ВР);
- Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, ратифікована Законом України від 29.10.1996 № 435/96-ВР;
- Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці (приєднання до Конвенції Законом України від 04.07.2002 № 61-IV);
- Паризька угода, ратифікована Законом України від 14.07.2016 № 1469-VIII;

- Європейська ландшафтна конвенція, ратифікована Законом України від 07.09.2005 № 2831-IV;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів, набрання чинності для України від 15.11.1997 № 437/96-ВР;
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (приєднання до Конвенції Законом України від 19.03.1999 № 535-XIV);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів, ратифікована Законом України від 04.07.2002 № 62-IV;
- Угода про збереження кажанів в Європі (приєднання до Угоди Законом України від 14.05.1999 № 663-XIV);

Закони України:

- Про управління відходами;
- Про доступ до публічної інформації;
- Про звернення громадян;
- Про об'єкти підвищеної небезпеки;
- Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року;
- Про охорону атмосферного повітря;
- Про охорону земель;
- Про охорону культурної спадщини;
- Про охорону навколишнього природного середовища;
- Про оцінку впливу на довкілля;
- Про стратегічну екологічну оцінку;
- Про природно-заповідний фонд України;
- Про рослинний світ;
- Про тваринний світ;
- Про Червону книгу України;
- Про екологічну мережу України;
- Про курорти;
- Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- Про питну воду та питне водопостачання;
- Про альтернативні джерела енергії;
- Про меліорацію земель;

Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України:

- Положення про державну систему моніторингу довкілля, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 № 391;
- Положення про моніторинг земель, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 № 661;
- Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272;
- Порядок здійснення державного моніторингу вод, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 № 758;
- Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 932;
- Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695;

- План заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 878;
- Порядок визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режим ведення господарської діяльності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.05.1996 № 486;
- Правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 № 2024;
- Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443.

Містобудування

Закони України:

- Про регулювання містобудівної діяльності;
- Про основи містобудування;
- Про благоустрій населених пунктів;
- Про будівельні норми;
- Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності;
- Про національну інфраструктуру геопросторових даних;

Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України:

- Порядок розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 № 926;
- Класифікація обмежень у використанні земель, що можуть встановлюватися комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади, генеральним планом населеного пункту, детальним планом території, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 № 654;
- Порядок визначення формату електронних документів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 632;
- Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996;
- Порядок проведення громадських слухань щодо проектів містобудівної документації на місцевому рівні, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 № 555;
- Положення про містобудівний кадастр, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 № 559;
- Порядок ведення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.06.2021 № 681;

Державні будівельні норми (ДБН):

- ДБН Б.1.1-13:2021 «Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях»;
- ДБН Б.1.1 – 14:2021 «Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні»;
- ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»;
- ДБН Б.2.2-5:2011 «Благоустрій територій»;
- ДБН Б.2.2-3:2021 «Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту»;

Накази ЦОБВ:

- Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Порядку проведення містобудівного моніторингу» від 01.09.2011 № 170, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 07.11.2011 за № 1268/20006;

- Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України «Про затвердження правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» від 10.04.2006 № 105, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27.07.2006 за № 880/12754;
- Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України «Про затвердження Положення про систему моніторингу зелених насаджень у містах і селищах міського типу України» від 04.08.2008 № 240, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16.10.2008 за № 981/15672;
- Наказ Міністерства розвитку громад та територій України «Про затвердження структури Баз геоданих містобудівної документації на місцевому рівні» від 22.02.2022 № 56, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16.04.2022 за № 432/37768;
- Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження порядку розроблення містобудівної документації» від 16.11.2011 № 290, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20.12.2011 за № 1468/20206.

Землеустрій

Закони України:

- Про державний контроль за використанням та охороною земель;
- Про землеустрій;

Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України:

- Порядок ведення Державного земельного кадастру, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 1051.

Охорона здоров'я

Закони України:

- Основи законодавства України про охорону здоров'я;
- Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;

Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України:

- Положення про гігієнічну регламентацію та державну реєстрацію небезпечних факторів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.1995 № 420;
- Порядок проведення державного соціально-гігієнічного моніторингу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.2006 № 182;

Накази ЦОБВ:

- Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних санітарних норм допустимих рівнів шуму в приміщеннях житлових та громадських будинків і на території житлової забудови» від 22.02.2019 № 463, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20.03.2019 за № 281/33252;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць» від 14.01.2020 № 52, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.02.2020 за № 156/34439;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних речовин у ґрунті» від 14.07.2020 № 1595, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31.07.2020 за № 722/35005;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів» від 19.06.1996 № 173, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 24.07.1996 за № 379/1404;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження методичних рекомендацій «Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря» від 13.04.2007 № 184.

Додаток 2

до Методичних рекомендацій щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації

ЗАХОДИ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ ВЖИВАТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ МД

№ з/п	Заходи	Нормативно-правовий акт
1.	Заходи щодо охорони атмосферного повітря	<p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про охорону навколишнього природного середовища; • Про охорону атмосферного повітря; • Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; • Про альтернативні джерела енергії; <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря»; • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року»; <p>Нормативно-правові акти Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».
2.	Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів	<p>Водний кодекс України;</p> <p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про охорону навколишнього природного середовища; • Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; • Про меліорацію земель;
3.	Комплекс заходів щодо збереження водності річок і охорони їх від забруднення	<p>Акти Президента України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Указ Президента України 15.06.2001 № 436/2001 «Про систему реагування на надзвичайні ситуації на водних об'єктах»;

№ з/п	Заходи	Нормативно-правовий акт
4.	Заходи щодо запобігання шкідливій дії вод та усунення її наслідків	<p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 № 758 «Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод»; Постанова Кабінету Міністрів України від 08.05.1996 № 486 «Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них»; Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 № 465 «Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами»;
5.	Невідкладні заходи щодо запобігання стихійному лихові, спричиненому шкідливою дією вод, аваріям на водних об'єктах та ліквідації їх наслідків	<ul style="list-style-type: none"> Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 № 1100 «Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується»; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року»; Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».
6.	Заходи щодо охорони і раціонального використання водних ресурсів	<p>Водний кодекс України;</p> <p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> Про охорону навколишнього природного середовища; Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; Про питну воду та питне водопостачання; <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року»; <p>Міжнародні акти:</p> <ul style="list-style-type: none"> Протокол про воду та здоров'я до Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер 1992 року (ратифіковано Законом № 1066-IV від 09.07.2003).
7.	Заходи щодо збереження продуктивності сільськогосподарських угідь, підвищення їх екологічної стійкості та родючості ґрунтів	<p>Земельний кодекс України;</p> <p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> Про охорону земель; Про охорону навколишнього природного середовища; Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; Про меліорацію земель; Про державний контроль за використанням та охороною земель;
8.	Заходи з охорони земель при веденні водного господарства	
9.	Заходи з охорони земель і ґрунтів від забруднення відходами	<p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки»;
10.	Заходи з охорони земель від ерозії та зсувів	
11.	Заходи з охорони земель у процесі містобудівної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року».

№ з/п	Заходи	Нормативно-правовий акт
12.	Заходи щодо охорони і раціонального використання земель	<p>Земельний кодекс України;</p> <p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про охорону земель; • Про охорону навколишнього природного середовища; • Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; • Про меліорацію земель; • Про державний контроль за використанням та охороною земель; <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року»; • Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».
13.	Заходи щодо охорони і раціонального використання мінеральних ресурсів	<p>Кодекс України про надра;</p> <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року»; • Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».
14.	Заходи щодо запобігання або зменшення утворення відходів та екологічно безпечного поводження з ними	<p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про управління відходами; • Про охорону навколишнього природного середовища; • Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; • Про поводження з радіоактивними відходами; <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року»;
15.	Економічне забезпечення заходів щодо оброблення відходів і зменшення обсягів їх утворення	<ul style="list-style-type: none"> • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820 «Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року»; • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117 «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2030 року»; • Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».

№ з/п	Заходи	Нормативно-правовий акт
16.	Заходи щодо раціонального використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів	<p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про управління відходами; • Про охорону навколишнього природного середовища; • Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року»; • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820 «Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року»; • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117 «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2030 року»; • Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».
17.	Заходи щодо охорони, невиснажливого використання та відтворення об'єктів рослинного світу	<p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про охорону навколишнього природного середовища; • Про рослинний світ; • Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; • Про карантин рослин; • Про захист рослин; <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.1997 № 439 «Про Концепцію збереження біологічного різноманіття України»; • Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 № 1286 «Про затвердження Положення про Зелену книгу України».
18.	Заходи щодо охорони і раціонального використання природних рослинних ресурсів	<p>Лісовий кодекс;</p> <p>Нормативно-правові акти Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».
19.	Заходи щодо охорони, науково обґрунтованого, невиснажливого використання і відтворення тваринного світу	<p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про охорону навколишнього природного середовища; • Про тваринний світ; • Про захист тварин від жорстокого поводження; • Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.1997 № 439 «Про Концепцію збереження біологічного різноманіття України»; • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року».

№ з/п	Заходи	Нормативно-правовий акт
20.	Заходи щодо охорони і раціонального використання ресурсів тваринного світу	<ul style="list-style-type: none"> • Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»; <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року»; • Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».
21.	Заходи, спрямовані на забезпечення збереження, охорони та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу	<ul style="list-style-type: none"> • Закон України «Про Червону книгу України»; <p>Міжнародні акти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (приєднання до Конвенції Законом № 436/96-ВР від 29.10.96); <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 № 1286 «Про затвердження Положення про Зелену книгу України»; • Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.1997 № 439 «Про Концепцію збереження біологічного різноманіття України».
22.	Заходи щодо провадження науково-дослідної, рекреаційної, господарської діяльності, охорони, використання та відтворення природних комплексів й об'єктів природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків і парків-пам'яток садово-паркового мистецтва	<p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про охорону навколишнього природного середовища; • Про природно-заповідний фонд України; • Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; <p>Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 №443 «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року».
23.	Заходи щодо збереження природно-заповідного фонду	<p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про охорону навколишнього природного середовища; • Про екологічну мережу України; • Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року; <p>Нормативно-правові акти Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».

№ з/п	Заходи	Нормативно-правовий акт
24.	Заходи щодо екологічної безпеки	<p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про охорону навколишнього природного середовища; • Про місцеве самоврядування в Україні.
25.	Заходи щодо ядерної і радіаційної безпеки	<p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи; • Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання; • Про поводження з радіоактивними відходами; • Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку; <p>Нормативно-правові акти Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».
26.	Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища	<p>Податковий кодекс України;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».
27.	Заходи щодо науки, інформації та освіти, підготовки кадрів, оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки, організації праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища	<p>Закони України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Про наукову і науково-технічну діяльність; • Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року.

Додаток 3

до Методичних рекомендацій щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації

ПЕРЕЛІК ПОВНОВАЖЕНЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗГІДНО ІЗ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ»

1. Мета та контекст контрольного списку

Контрольний список є інструментом для полегшення координації між суб'єктами CEO.

Здійснення CEO вимагає конкретних дій від суб'єктів CEO відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Тому ефективна та результативна CEO потребує координації дій як в межах повноважень замовника (тобто, в межах установи, яка повинна забезпечувати здійснення CEO), так і зовні (тобто, між суб'єктами CEO, де здатність однієї установи виконувати етапи CEO залежить від результатів діяльності іншої установи).

Мета контрольного списку повинна бути інструментом, який дозволяє суб'єктам CEO швидко зрозуміти, що необхідно зробити для завершення CEO, а також перевірити та повідомити, що роботу, яку вони повинні виконати, виконано.

Список орієнтований на процес: тобто, він може бути використаний для підтримки будь-якої CEO. Технічний або інший зміст будь-якого етапу, пов'язаного із CEO, визначатиметься відповідно до потреб CEO та конкретної МД, яка розробляється.

Суб'єкти CEO зазначені у статтях 5-8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Загальні рамки їх повноважень і відповідальності представлені в таблиці. Слід зазначити, що розробник звіту про CEO згідно з положеннями Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», не є суб'єктом CEO. Замовник, виходячи з своїх компетенцій та фінансових можливостей, може делегувати розробнику частину своїх повноважень.

Таблиця 3.1. Повноваження та відповідальність суб'єктів, які мають зобов'язання згідно із Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку»

Стаття 5. Повноваження замовника документів державного планування:

- 1) забезпечення здійснення CEO проєкту МД;
- 2) інформування та забезпечення вільного доступу до інформації у процесі CEO;
- 3) забезпечення своєчасних та ефективних можливостей для участі громадськості в CEO проєкту МД;

- 4) врахування в МД звіту про CEO, результатів громадського обговорення та консультацій, проведених відповідно до статей 12 та 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», а також результатів транскордонних консультацій, проведених відповідно до статті 14 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- 5) здійснення, в межах своєї компетенції, моніторингу наслідків впровадження МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- 6) вжиття заходів з усунення негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зумовлених виконанням МД;
- 7) внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки відомостей відповідно до Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
- 8) забезпечення фінансування процесу здійснення CEO;
- 9) здійснення інших повноважень відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Стаття 6. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, щодо стратегічної екологічної оцінки:

- 1) надання зауважень і пропозицій до заяви про визначення обсягу CEO проєкту МД загальнодержавного рівня;
- 2) надання зауважень і пропозицій до проєкту МД та звіту про CEO;
- 3) забезпечення проведення транскордонних консультацій у випадках, передбачених статтями 14 та 15 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- 4) звернення у разі потреби до органів, зазначених у статті 8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», щодо виконання заходів із забезпечення інформування та участі громадськості України, на яку можуть поширюватися наслідки впровадження МД держави походження;
- 5) залучення інших органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців до консультацій, що проводяться відповідно до статей 13-15 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- 6) здійснення методичного керівництва та методологічно-консультативного забезпечення з питань CEO;
- 7) розроблення нормативно-методичних документів з питань CEO;
- 8) забезпечення адміністрування Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
- 9) внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки відомостей відповідно до Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
- 10) узагальнення практики здійснення CEO, застосування новітніх методів екологічної оцінки;
- 11) здійснення інших повноважень відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Стаття 7. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, щодо стратегічної екологічної оцінки:

- 1) надання зауважень і пропозицій до заяви про визначення обсягу CEO проєкту МД загальнодержавного рівня;
- 2) надання зауважень і пропозицій до проєкту МД та звіту про CEO;
- 3) залучення інших органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців до консультацій, що проводяться відповідно до статей 13-15 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- 4) розроблення нормативно-методичних документів з питань CEO;
- 5) внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки відомостей відповідно до Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
- 6) здійснення інших повноважень відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Стаття 8. Повноваження обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (відповідних підрозділів з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я), органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони здоров'я щодо стратегічної екологічної оцінки:

- 1) надання зауважень і пропозицій до заяви про визначення обсягу CEO проєкту МД місцевого та регіонального рівнів;
- 2) надання зауважень і пропозицій до проєкту МД місцевого та регіонального рівнів та звіту про CEO;
- 3) забезпечення інформування та участі громадськості у випадках, передбачених статтею 15 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- 4) залучення до консультацій інших органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців;
- 5) вжиття заходів з усунення негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зумовлених виконанням МД;
- 6) внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки відомостей відповідно до Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
- 7) здійснення інших повноважень, визначених Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» та іншими актами законодавства.

2. Контрольні списки дій

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» визначає дії, які необхідно вжити для здійснення CEO МД, за такими напрямками:

- визначення обсягу CEO (стаття 10);
- підготовка звіту про CEO (стаття 11);
- громадське обговорення у процесі CEO (стаття 12);
- консультації з органами виконавчої влади у процесі CEO (стаття 13);
- транскордонні консультації (статті 14-15);
- інформація про затвердження МД (стаття 16);
- моніторинг (стаття 17).

Структура контрольного списку

Для кожного із суб'єктів CEO, зазначених у статтях 5-8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (див. таблицю 3.2.) розроблено окремий контрольний список.

Для кожного суб'єкта CEO контрольний список містить таку інформацію:

- дії, які необхідно вжити щодо зазначених вище напрямів CEO;
- посилання на статтю Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», в яких визначені необхідні дії та відповідальний орган.

Як користуватися контрольним списком

Контрольний список можуть використовувати усі суб'єкти CEO, відповідальні за впровадження CEO і зазначені у Законі України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Суб'єкти CEO, зазначені у Таблиці 3.1, можуть використовувати Таблиці 3.2-3.4 для швидкого визначення конкретних дій, за які вони відповідають.

Обов'язки замовника

Замовник є суб'єктом, який відповідає за підготовку CEO. Замовник несе відповідальність за CEO, визначену в таких статтях:

- Стаття 10. Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;
- Стаття 11. Звіт про стратегічну екологічну оцінку;
- Стаття 12. Громадське обговорення у процесі стратегічної екологічної оцінки;
- Стаття 13. Консультації з органами виконавчої влади у процесі стратегічної екологічної оцінки;
- Стаття 14. Транскордонні консультації держави походження;
- Стаття 16. Інформація про затвердження документа державного планування;
- Стаття 17. Моніторинг.

Повноваження замовника щодо здійснення процедури CEO викладені в таблиці 3.2. Замовник має використовувати таблицю в якості контрольного списку, щоб гарантувати, що всі етапи процесу CEO виконуються відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Таблиця 3.2. Контрольний список дій, які має виконати замовник для здійснення CEO МД

Частина статті Закону	Вимога
Стаття 2. Сфера дії Закону	
частина перша	Визначити чи підпадає МД під CEO. Якщо виконання документів державного планування стосується містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для території та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі.
пункт 3 частини другої	CEO не проводиться для планів відновлення та розвитку регіонів, планів відновлення та розвитку територіальних громад.
Стаття 10. Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	
частина друга	Підготувати заяву про визначення обсягу CEO і внести її до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки для проведення консультацій з Міндовкілля та МОЗ (щодо МД загальнодержавного рівня), або подати до обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (відповідних підрозділів з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я), органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим (щодо МД місцевого та регіонального рівнів) для визначення обсягу досліджень, методів екологічної оцінки, рівня деталізації інформації, що має бути включена до звіту про CEO, та необхідності здійснення CEO незначних змін до МД, щодо якого раніше здійснювалася CEO.
частина четверта	Оприлюднити заяву про визначення обсягу CEO та (за наявності) проєкт МД на своєму офіційному вебсайті та внести до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості;
	Інформувати громадськість про оприлюднення заяви про визначення обсягу CEO та (за наявності) проєкту МД шляхом розміщення на своєму офіційному вебсайті, а у сільських населених пунктах, де обмежений доступ до мережі Інтернет, також не менш як у трьох публічних місцях (на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів, у місцях, визначених та обладнаних органами місцевого самоврядування, та в інших місцях масового перебування населення), та внести до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
	Забезпечити вільний доступ громадськості до заяви про визначення обсягу CEO та (за наявності) проєкту МД протягом усього строку громадського обговорення заяви про визначення обсягу CEO.

Частина статті Закону	Вимога
частина п'ята	Встановити строк громадського обговорення заяви про визначення обсягу СЕО не менш як 10 днів з дня її оприлюднення.
частина шоста	<p>У строк, що не перевищує 10 днів з дня отримання Міндовкілля та МОЗ (щодо МД загальнодержавного рівня), або обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями (відповідними підрозділами з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я), органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим (щодо МД місцевого та регіонального рівнів) заяви про визначення обсягу СЕО, отримати зауваження та пропозиції цих органів до заяви шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;</p> <p>За відсутності зауважень і пропозицій протягом зазначеного строку самостійно визначити обсяг досліджень і рівень деталізації інформації, що має бути включена до звіту про СЕО.</p>
частина восьма	Оприлюднити протягом п'яти робочих днів на своєму офіційному вебсайті та внести до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки своє рішення про нездійснення СЕО незначних змін до МД, щодо якого раніше здійснювалася СЕО.
Стаття 11. Звіт про стратегічну екологічну оцінку	
частина перша	Забезпечити складання звіту про СЕО після врахування зауважень і пропозицій, отриманих у процесі громадського обговорення заяви про визначення обсягу СЕО та наданих відповідними органами зауважень і пропозицій.
частина друга	<p>Включити до Звіту про СЕО з урахуванням змісту і рівня деталізації МД, сучасних знань і методів оцінювання таку інформацію:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) зміст та основні цілі МД, його зв'язок з іншими МД; 2) характеристику поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо МД не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень); 3) характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень); 4) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються МД, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень); 5) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються МД, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки МД; 6) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків; 7) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД; 8) обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася СЕО, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки); 9) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення; 10) опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності); 11) резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію. <p>Забезпечити підписання звіту про СЕО всіма авторами (виконавцями) із зазначенням їхньої кваліфікації.</p>

Частина статті Закону	Вимога
частина третя	Враховувати, що у складі МД звітом про СЕО для проєктів МД є розділ «Охорона навколишнього природного середовища», який має відповідати вимогам частини другої статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».
Стаття 12. Громадське обговорення у процесі стратегічної екологічної оцінки	
частина друга	Оприлюднити проєкт МД та звіт про СЕО на офіційному вебсайті замовника та внести їх до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості.
частина четверта	Опублікувати повідомлення про оприлюднення проєкту МД та звіту про СЕО на офіційному вебсайті замовника, а у сільських населених пунктах, де обмежений доступ до мережі Інтернет, також не менш як у трьох публічних місцях (на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів, у місцях, визначених та обладнаних органами місцевого самоврядування, та в інших місцях масового перебування населення), та внести його до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
частина п'ята	<p>Підготувати повідомлення про оприлюднення проєкту МД та звіту про СЕО, яке має містити інформацію про:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повну назву МД, що пропонується, та стислий виклад його змісту; 2) орган, що прийматиме рішення про затвердження МД; 3) передбачувану процедуру громадського обговорення, у тому числі: <ol style="list-style-type: none"> а) дату початку та строки здійснення процедури; б) способи участі громадськості (надання письмових зауважень і пропозицій, громадські слухання тощо); в) дату, час і місце проведення запланованих громадських слухань (у разі проведення); г) орган, від якого можна отримати інформацію та адресу, за якою можна ознайомитися з проєктом МД, звітом про СЕО та екологічною інформацією, у тому числі пов'язаною зі здоров'ям населення, що стосується МД; г) орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, його поштову та електронну адреси та строки подання зауважень і пропозицій; д) місцезнаходження наявної екологічної інформації, у тому числі пов'язаної зі здоров'ям населення, що стосується МД; 4) необхідність проведення транскордонних консультацій щодо проєкту МД.
частина шоста	Встановити строк громадського обговорення не менш як 30 днів з дня оприлюднення повідомлення.
частина сьома	<p>Отримати від громадськості усі зауваження і пропозиції до проєкту МД та звіту про СЕО протягом встановленого для громадського обговорення строку;</p> <p>Обов'язково розглянути усі зауваження і пропозиції, одержані від громадськості;</p> <p>Враховати одержані зауваження і пропозиції або мотивовано їх відхилити та внести їх до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.</p>
частина восьма	Провести громадські слухання або публічне громадське обговорення у будь-якій іншій формі.
частина дев'ята	<p>За результатами громадського обговорення підготувати довідку про громадське обговорення, в якій підсумувати отримані зауваження і пропозиції та зазначити, яким чином у МД та звіті про СЕО враховані зауваження і пропозиції або обґрунтувати їх відхилення, а також обґрунтувати обрання саме цієї МД у тому вигляді, в якому вона запропонована до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду;</p> <p>До довідки додати протокол громадських слухань (у разі проведення) та отримані письмові зауваження і пропозиції;</p> <p>Довідку про громадське обговорення внести до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.</p>

Частина статті Закону	Вимога
частина десята	Забезпечити, щоб громадське обговорення у процесі СЕО МД на місцевому рівні проводилося у порядку, визначеному Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» для громадського обговорення проєктів МД на місцевому рівні.
Стаття 13. Консультації з органами виконавчої влади у процесі стратегічної екологічної оцінки	
частина перша	Внести до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки проєкт МД, звіт про СЕО та повідомлення про оприлюднення зазначених документів для проведення консультацій.
частина друга	У разі здійснення СЕО МД протягом п'яти робочих днів з дня внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки проєкту МД, звіту про СЕО та повідомлення про оприлюднення зазначених документів для проведення консультацій документів надіслати до Міндовкілля, МОЗ та до обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (відповідних підрозділів з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я), органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, графічні матеріали такої МД у паперовій формі.
частина третя	Строк консультацій не перевищує 30 днів з дня отримання графічних матеріалів МД у паперовій формі; Зауваження і пропозиції надаються шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
частина п'ята	Обов'язково розглянути усі зауваження і пропозиції, одержані у строк, що не перевищує 30 днів; За результатами розгляду врахувати одержані зауваження і пропозиції або мотивовано їх відхилити.
частина шоста	За результатами консультацій підготувати довідку про консультації, в якій підсумувати отримані зауваження і пропозиції та зазначити, яким чином у МД та звіті про СЕО враховані зауваження і пропозиції, а також обґрунтувати обрання саме цієї МД у тому вигляді, в якому вона запропонована до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду; До довідки додати отримані письмові зауваження і пропозиції. Довідка про консультації є публічною інформацією та підлягає внесенню до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
Стаття 14. Транскордонні консультації держави походження	
частина четверта	Враховувати, що МД не затверджується (не приймається) до завершення процедури транскордонних консультацій та врахування їх результатів.
частина п'ята	Провести разом з Міндовкілля в узгоджений із зачепленою державою строк консультації щодо можливих транскордонних наслідків виконання МД та заходів із запобігання, зменшення або пом'якшення таких наслідків, якщо зачеплена держава протягом визначеного строку повідомила Міндовкілля про своє бажання взяти участь у транскордонних консультаціях; Узгодити разом з Міндовкілля і зачепленою державою тривалість консультацій, порядок їх проведення, умови перекладу документів, заходи із забезпечення інформування та участі громадськості зачепленої держави.
частина шоста	Після затвердження МД надати Міндовкілля таку інформацію: 1) зміст затвердженої МД; 2) про те, яким чином питання охорони довкілля були враховані в МД та яким чином у звіті про СЕО було враховано результати консультацій та пропозиції, а також обґрунтування обрання саме цієї МД у тому вигляді, в якому вона була затверджена, серед інших виправданих альтернатив, представлених для розгляду; 3) заходи з моніторингу наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Частина статті Закону	Вимога
частина сьома	Забезпечити Міндовкілля інформацією, необхідною для проведення транскордонних консультацій, у тому числі переклад відповідних документів.
Стаття 16. Інформування про затвердження документа державного планування	
частина перша	Протягом 5 днів після затвердження МД розмістити на своєму офіційному вебсайті та внести до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки: <ol style="list-style-type: none"> 1) затвержену МД; 2) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання МД; 3) довідки про консультації та про громадське обговорення; <p>Протягом 5 днів після затвердження МД письмово повідомити Міндовкілля, про розміщення на своєму офіційному веб-сайті зазначені вище документи.</p>
Стаття 17. Моніторинг	
частина перша	У межах своєї компетенції здійснювати моніторинг наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення; <p>Один раз на рік оприлюднювати результати моніторингу наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, на своєму офіційному вебсайті у мережі Інтернет;</p> <p>У разі виявлення не передбачених звітом про CEO негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вжити заходи для їх усунення.</p>
Стаття 18. Відповідальність за правопорушення у сфері стратегічної екологічної оцінки	
частина перша	Особи, винні у вчиненні правопорушень у сфері CEO, несуть дисциплінарну, цивільну та адміністративну відповідальність відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».
частина друга	Правопорушеннями у сфері CEO є: <ol style="list-style-type: none"> 1) нездійснення CEO; 2) порушення процедури CEO; 3) неврахування результатів CEO під час затвердження документів державного планування; <p>Законом України «Про стратегічну екологічну» може бути встановлена відповідальність також за інші правопорушення у сфері CEO.</p>
Стаття 19. Загальні засади юридичної відповідальності у сфері стратегічної екологічної оцінки	
частина перша	Нездійснення CEO та порушення CEO є підставою для: <ol style="list-style-type: none"> 1) скасування рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування про затвердження документів державного планування, визнання документів державного планування недійсними; 2) відмови у погодженні та затвердженні проєктів документів державного планування; 3) відмови у погодженні встановлення та зміни цільового призначення земельних ділянок, а також меж населених пунктів, що здійснюються на підставі або з урахуванням відповідних документів державного планування.
частина друга	Рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади або органів місцевого самоврядування у процесі CEO можуть бути оскаржені в судовому порядку.

Повноваження державних органів

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» визначає повноваження для таких державних органів:

- стаття 6. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України;
- стаття 7. Міністерство охорони здоров'я України;
- стаття 8. Обласні, Київська, Севастопольська міські державні адміністрації (відповідні підрозділи з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я), орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони здоров'я.

Повноваження Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

Повноваження Міндовкілля щодо здійснення процедури CEO МД, викладені в таблиці 3.3. Міндовкілля може використовувати контрольний список як інструмент управління для забезпечення своєчасного виконання своїх обов'язків.

Таблиця 3.3. Контрольний список заходів, які має вжити Міндовкілля для здійснення CEO МД

Частина статті Закону	Вимога
Стаття 6. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, щодо стратегічної екологічної оцінки	
частина восьма ^{прим1}	Забезпечувати адміністрування Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
частина восьма ^{прим2}	Вносити до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки відомості відповідно до Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
Стаття 10. Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	
частина шоста	У строк, що не перевищує 10 днів з дня внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки заяви про визначення обсягу CEO МД загальнодержавного рівня, надати замовнику свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
частина сьома	Надати рекомендації щодо необхідності здійснення CEO незначних змін шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки у строк, що не перевищує 10 днів з дня внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
Стаття 13. Консультації з органами виконавчої влади у процесі стратегічної екологічної оцінки	
частина третя	У строк, що не перевищує 30 днів з дня отримання графічних матеріалів МД загальнодержавного, місцевого та регіонального рівня у паперовій формі, надають замовнику свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
	У разі неподання зауважень і пропозицій протягом строку, передбаченого цією частиною, вважається, що зауваження і пропозиції відсутні.
частина четверта	За необхідності залучати інші органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців до консультацій у строки, які не перевищують строк подання зауважень і пропозицій.
Стаття 14. Транскордонні консультації держави походження	
частина третя	Визначити, чи може виконання МД ймовірно мати наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зачепленої держави;
	Подати копію проєкту МД разом зі звітом про CEO (або його частину, що не містить інформації, яка становить державну таємницю) зачепленій державі;
	Визначити строк, протягом якого зачеплена держава має повідомити про своє бажання (небажання) взяти участь у транскордонних консультаціях. Такий строк не може становити менше як 30 днів з дня інформування зачепленої держави.
частина четверта	Письмово повідомити замовника про необхідність проведення транскордонних консультацій.
частина п'ята	Провести разом із замовником в узгоджений із зачепленою державою строк консультації щодо можливих транскордонних наслідків виконання МД та заходів із запобігання, зменшення або пом'якшення таких наслідків, якщо зачеплена держава протягом визначеного строку повідомила про своє бажання взяти участь у транскордонних консультаціях;
	Узгодити разом із замовником і зачепленою державою тривалість консультацій, порядок їх проведення, умови перекладу документів, заходи із забезпечення інформування та участі громадськості зачепленої держави.

Частина статті Закону	Вимога
частина шоста	Після затвердження МД забезпечити за поданням замовника інформування зачепленої держави з таких питань про: <ol style="list-style-type: none"> 1) зміст затвердженого МД; 2) те, яким чином питання охорони довкілля були враховані в МД та яким чином у звіті про СЕО було враховано результати консультацій та подані пропозиції, а також обґрунтування обрання саме цього МД у тому вигляді, в якому він був затверджений, серед інших виправданих альтернатив, представлених для розгляду; 3) заходи з моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.
частина сьома	Отримати від замовника інформацію, необхідну для проведення транскордонних консультацій, у тому числі переклад відповідних документів.
Стаття 15. Транскордонні консультації зачепленої держави	
частина перша	У разі отримання оповіщення від держави походження та якщо вважає, що виконання МД, яка готується для затвердження на території держави походження, ймовірно матиме наслідки для довкілля України, у тому числі для здоров'я населення, повідомити державу походження про своє бажання (небажання) взяти участь у транскордонних консультаціях.
частина друга	Перед проведенням транскордонних консультацій орган узгодити із державою походження їхню тривалість, порядок проведення, умови перекладу документів та детальні заходи із забезпечення інформування та участі громадськості України.
частина третя	Звернутися до місцевих органів влади з питання виконання заходів із забезпечення інформування та участі громадськості України у транскордонних консультаціях.

Повноваження Міністерства охорони здоров'я України

Повноваження МОЗ щодо здійснення процедури СЕО МД, викладені в таблиці 3.4. МОЗ може використувати контрольний список як інструмент управління для забезпечення своєчасного виконання своїх обов'язків.

Таблиця 3.4. Контрольний список заходів, які має вжити Міністерство охорони здоров'я України для здійснення СЕО МД

Частина статті Закону	Вимога
Стаття 10. Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	
частина шоста	У строк, що не перевищує 10 днів з дня внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки заяви про визначення обсягу СЕО МД загальнодержавного рівня, надати замовнику свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
частина сьома	Надати рекомендації щодо необхідності здійснення СЕО незначних змін шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки у строк, що не перевищує 10 днів з дня внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
Стаття 13. Консультації з органами виконавчої влади у процесі стратегічної екологічної оцінки	
частина третя	У строк, що не перевищує 30 днів з дня отримання графічних матеріалів МД загальнодержавного, місцевого та регіонального рівня у паперовій формі, надають замовнику свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;
	У разі неподання цих зауважень і пропозицій протягом зазначеного строку, вважається, що зауваження і пропозиції відсутні.

Частина статті Закону	Вимога
частина четверта	За необхідності залучати інші органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців до консультацій у строки, які не перевищують строк подання зауважень і пропозицій.
Стаття 14. Транскордонні консультації держави походження	
частина друга	Проінформувати Міндовкілля про те, що МОЗ вважає, що виконання МД ймовірно матиме наслідки для здоров'я населення, зачепленої держави.

Повноваження обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (відповідних підрозділів з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я), органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони здоров'я щодо здійснення процедури СЕО викладені в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5. Контрольний список заходів, які мають вжити обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації та відповідні органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим для здійснення СЕО МД

Частина статті Закону	Вимога
Стаття 10. Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	
частина шоста	У строк, що не перевищує 10 днів з дня внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки щодо МД місцевого та регіонального рівнів, надати замовнику свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
Стаття 13. Консультації з органами виконавчої влади у процесі стратегічної екологічної оцінки	
частина третя	У строк, що не перевищує 30 днів з дня отримання графічних матеріалів МД місцевого та регіонального рівня у паперовій формі, надати замовнику свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.
частина четверта	За необхідності залучати до консультацій інші органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців у строки, які не перевищують строк подання зауважень і пропозицій.
Стаття 14. Транскордонні консультації держави походження	
частина друга	Невідкладно проінформувати Міндовкілля про те, що виконання МД ймовірно матиме наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зачепленої держави.
Стаття 15. Транскордонні консультації зачепленої держави	
частина третя	За зверненням Міндовкілля забезпечити виконання заходів із забезпечення інформування та участі громадськості України у транскордонних консультаціях як зачепленої держави.

← ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

EU4Environment

Green Economy in Eastern Partner Countries

Публікація підготовлена в рамках програми «Європейський Союз для довкілля» (EU4Environment – Зелена економіка). Додаткову інформацію про діяльність, пов'язану зі стратегічною екологічною оцінкою та оцінкою впливу на довкілля, можна отримати, звернувшись до секретаріату ЄЕК ООН на електронну пошту: eia.conv@un.org

Action implemented by:

